

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija

Program: Ekonomist

Modul: Organizator podjetništva in trženja

**ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI NA
PODROČJU
AVTOMOBILSKIH ZAVAROVANJ**

Mentor: dr. Andrej Friedl, univ. dipl. pravnik
Lektorica: Ana Žagar, mag. prof. slov. j.

Kandidatka: Anja Lampič

Kranj, oktober 2018

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali in me spodbujali pri pisanju diplomskega dela.

Posebna zahvala gre mentorju dr. Andreju Friedlu, ki mi je svetoval in mi dajal napotke, kako najbolje izpeljati diplomsko delo. Prav tako pa mi je med pisanjem nudil strokovno pomoč in mi dajal napotke, kako najbolje predstaviti obravnavano temo.

Zahvaljujem se tudi lektorici Ani Žagar, ki je mojo diplomsko nalogo jezikovno in slovnično pregledala.

IZJAVA

»Študentka Anja Lampič izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Andreja Friedla, univ. dipl. pravnika.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

V diplomskem delu želimo raziskati področje odškodninskih zahtevkov na področju avtomobilskih zavarovanj. Zanima nas, kaj so splošne predpostavke za odškodninske zahteve, katere so značilne škode iz avtomobilskih nesreč, kako se določajo odškodnine. Pri tem se želimo posebej osredotočiti na nepremoženjsko škodo, ki je z uporabo vozila povzročena tretjim osebam za telesne in duševne bolečine zaradi zmanjšane aktivnosti, prizadetega zdravja, smrti bližnjega, skaženosti idr. Tu gre za primere poškodb takšnih človekovih dobrin, ki nimajo cene in jih ni mogoče popraviti v prvotno stanje, kljub temu pa oškodovancu po Obligacijskem zakoniku v teh primerih pripada t. i. »pravična odškodnina« v denarju. Z določanjem odškodnine za materialno škodo se ne bomo ukvarjali, ker je matematično izračunljiva, kadar ni možno vzpostaviti stanja pred škodnim dogodkom. Zanima nas, kako se določa odškodnina za omenjeno nepremoženjsko škodo, ki ni poprava škode, ampak v bistvu le neka tolažba, zadoščenje za oškodovanca. Na podlagi pregleda pravnih izhodišč, opisa nekaterih značilnih škodnih primerov iz sodne prakse in intervjuja na zavarovalnici želimo potrditi ali zavreči hipotezo, da je še posebej na področju uveljavljanja odškodnin za omenjene nepremoženjske škode pred vlaganjem tožb na sodišče smotrnejše z zavarovalnico poskusiti skleniti izvensodno poravnavo kot tvegati drag sodni postopek.

KLJUČNE BESEDE

- avtomobilsko zavarovanje,
- škoda,
- nepremoženjska škoda,
- odškodnina,
- poravnava,
- tožba.

ABSTRACT

This graduation thesis examines the area of damage claims in the field of car insurances. What are taken a look at the general **prepositions assumptions** regarding for damage claims, what are the characteristic damages in resulting from car crashes accidents, how the assessment of the damages are assessed is measured, etc. The focus is placed on non-material damage caused in car accidents by vehicles to third parties, which cause damages such as physical pains for body injuries, mental anguish emotional distress for caused by reduction of life physical activities, deterioration of impaired health, the death of close relatives, body deformation, etc. These values are priceless and can never be fully recovered. However, the Obligation Code provides for a so-called "fair compensation" in money cash. We This thesis does not deal with the compensation

for material damage since it is can be mathematically calculable calculated when ifthe restoration to original condition is impossible. We arelt is interested in the way how the compensation for the aforementioned non-material damage, which is not a restitution but a kind of a comfort, is determined. On the basis ofBy reviewing the legal aspectsbases, the characteristic judicial cases and conducting an interview at an insurance company, we would likeit will attempt to confirm or refuse reject the hypothesis that especially in the field ofwhen enforcing claims for the respectiveed non-material damages it is more reasonable to try to reach an out-of-court settlement with the insurance company rather than run the risk of unpredictable and expensive suing at court lawsuits.

KEYWORDS

- automotive liability,
- damage,
- non-material damage,
- compensation
- out-of-court settlement,
- damage suit.

KAZALO

1	UVOD.....	1
1.1	Predstavitev problema	1
1.2	Cilji diplomskega dela	1
1.3	Predpostavke in omejitve	1
1.4	Metode dela.....	2
2	PRAVNA IZHODIŠČA ODŠKODNINSKIH OBVEZNOSTI.....	3
2.1	Nedopustno ravnanje ali škodljivo dejstvo.....	3
2.2	Nastanek pravno priznane škode.....	3
2.3	Vzročna zveza	3
2.4	Odgovornost	4
2.5	Splošno o povračilu škode	5
2.6	Povračilo premoženjske škode.....	6
2.7	Nepremoženjska škoda	7
2.8	Odmera pravične denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo	9
2.9	Zastaranje odškodninskega zahtevka	10
3	MEDNARODNA HARMONIZACIJA ODŠKODNIN	10
4	FISHERJEVA KATEGORIZACIJA TELESNIH POŠKODB	11
5	OBVEZNO ZAVAROVANJE AVTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI	13
6	DODATNE PROSTOVOLJNE OBLIKE ZAVAROVANJA	17
7	RAVNANJE OB PROMETNI NESREČI.....	17
8	POSTOPEK UVELJAVLJANJA ODŠKODNINE	18
8.1	Izvensodni postopek	19
8.2	Interni pritožbeni postopki	20
8.3	Mediacija	21
8.4	Arbitraža pri zavarovalnici Triglav	21
8.5	Odškodninske družbe	22
8.6	Sodni postopek	22
8.7	Posamezna opravila v odškodninskem postopku.....	22
9	PRAKTIČNI PRIMERI ODŠKODNIN ZA NEPREMOŽENJSKO ŠKODO	24
9.1	ANALIZA slovenske sodne prakse	24
9.2	Drugi orientacijski primeri določanja odškodnine.....	27
9.3	Sumarne ocene višin odškodnin	28
9.4	INTERVJU PRI ZAVAROVALNICI TRIGLAV	28
10	ZAKLJUČKI	30
	LITERATURA IN VIRI	32

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

V diplomskem delu želimo proučiti problem določanja odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki jo predstavljajo zaradi prometne nesreče pretrpljene telesne in duševne bolečine. Takšne škode ni mogoče popraviti z vzpostavitvijo prejšnjega stanja ali izračunati v denarju. Obligacijski zakonik določa, da oškodovancu za nepremoženjsko škodo v takšnih primerih pripada »pravična odškodnina«. Kaj je pravična odškodnina, je nedoločen pravni pojem, t. i. pravni standard. Od pojmovanja oškodovanca in zavarovalnice je odvisno, kaj je za določeno vrsto pretrpljenih telesnih in duševnih bolečin »pravična« denarna odškodnina, ki je lahko za oškodovanca le neka tolažba, satisfakcija. V diplomskem delu želimo osvetliti, kako se v teh primerih določa odškodnina. Proučili bomo, ali se je razvila sodna praksa, na katero se lahko opreta oškodovanec in zavarovalnica pri poskusu izvensodne poravnave. Določanje »pravične« odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki je ni mogoče matematično izračunati, je vedno nekaj negotovega, zato kar kliče po tem, da se oškodovanec in zavarovalnica poskušata o njej sporazumeti. Sodni postopek je drag, izid pa lahko, še posebej v teh primerih, negotov. Preveriti želimo hipotezo, da je dolgoletna sodna praksa razvila določene standarde in okvire določanja višine odškodnine za posamezne vrste nepremoženjskih škod tako, da imata oškodovanec in zavarovalnica na voljo dovolj meril, da rešita sporazumno odškodninski zahtevek.

1.2 CILJI DIPLOMSKEGA DELA

Cilj diplomskega dela je z vidika odločanja o izbiri izvensodnega ali sodnega odškodninskega postopka oblikovati stališče do vprašanja, ali so se na podlagi zavarovalne in sodne prakse razvila zadostna merila za priznavanje pravične odškodnine za pretrpljene telesne bolečine in za duševne bolečine zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti, smrti bližnjega, skaženosti in strahu kot posledice prometnih nesreč. Hkrati pa bo cilj diplomskega dela tudi pripraviti pregled glavnih korakov, kako pridemo do odškodnine za posledice prometnih nesreč v teh primerih. To zahteva strnjen pregled glavnih pravnih izhodišč o odškodninski odgovornosti nasploh in še posebej v luči zavarovanja avtomobilske odgovornosti po Zakonu o obveznem zavarovanju v prometu. S tem bomo prispevali k boljšemu ozaveščanju glede uveljavljanja odškodninskih zahtevkov kot posledic prometnih nesreč.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Izhodiščna predpostavka tega diplomskega dela izhaja iz v uvodu predstavljenega problema o težavnosti določanja denarne odškodnine za neizračunljivo

nepremoženjsko škodo kot posledico prometnih nesreč. Želimo preveriti, ali so se v praksi razvila zadostna merila, ki jih ima na voljo oškodovanec in v težjih primerih njegov odvetnik, za odločitev, da oškodovanec privoli v ponujeno poravnavo zavarovalnice. Oškodovanec in njegovi svojci imajo lahko občutek, da za pretrpljene telesne in duševne bolečine zavarovalnica kot finančno močna institucija ne pristane na pravično odškodnino in se potem odločajo za sodno pot, njihovi odvetniki pa zaradi zaslužka, ki si ga obetajo od dolgotrajnega sodnega postopka, takšni izbiri stranke ne nasprotujejo. Če bi se potrdila naša izhodišča hipoteza, da obstaja neka »standardizacija« odškodnin za različne vrste nepremoženjske škode, bi zavarovalnica oškodovancu lahko to zadovoljivo utemeljila in bi lažje prišlo do izvensodne poravnave.

Posebnih omejitev ne pričakujemo, ker je na razpolago dovolj primarnih in sekundarnih pravnih virov, zbirk sodne prakse, imamo tudi stike zavarovalnice.

1.4 METODE DELA

Z deskriptivno metodo bomo v uvodnih poglavjih najprej izhajali iz glavnih poudarkov glede predpostavk odškodninske obveznosti in nato še posebej o odškodnini za nepremoženjsko škodo. Pri tem se bomo naslonili na Obligacijski zakonik in strokovno literaturo. Dotaknili se bomo tudi mednarodne harmonizacije denarnih odškodnin za nepremoženjsko škodo in kategorizacij telesnih poškodb. Nadaljevali bomo s predstavitvijo obveznega zavarovanja avtomobilske odgovornosti in nekaterih dodatnih prostovoljnih oblik avtomobilskega zavarovanja. Sledil bo prikaz postopka uveljavljanja odškodninskega zahtevka, kjer bomo prikazali tudi alternativne oblike izvensodnega reševanja sporov.

V praktičnem delu diplomskega dela bomo z analitično metodo na podlagi obravnavanih teoretičnih izhodišč analizirali več praktičnih primerov iz slovenske sodne prakse, z metodo intervjuja pa pridobili odgovore na nekatera z obravnavano temo povezana vprašanja, neposredno od izbrane zavarovalnice. V zaključkih diplomskega dela bomo z uporabo sintetične metode raziskovalne ugotovitve povezali v oceno o potrditvi ali zavrnitvi hipoteze o dovolj prepričljivi standardizaciji odškodnin za nepremoženjsko škodo, na katero se lahko opre oškodovanec ob svojih pričakovanjih, s kakšno denarno odškodnino za pretrpljene telesne in duševne bolečine lahko računa v izvensodni poravnavi.

2 PRAVNA IZHODIŠČA ODŠKODNINSKIH OBVEZNOSTI

Za nastanek odškodninske obveznosti, ki je bodisi posledica kršitve pogodbe ali t. i. deliktnega neposlovnega dogodka, kamor sodijo tudi prometne nesreče, morajo biti po Obligacijskem zakoniku (OZ) na sploh izpolnjene štiri predpostavke, in sicer:

- nedopustno ravnanje ali škodljivo dejstvo,
- vzročna zveza med nedopustnim ravnanjem in nastalo škodo,
- nastanek pravno priznane nedopustne škode,
- odgovornost povzročitelja škode (krivdna ali objektivna).

2.1 NEDOPUSTNO RAVNANJE ALI ŠKODLJIVO DEJSTVO

Za nedopustno ravnanje gre, kadar povzročitelj škode prekrši pravo, ki varuje kakšen zavarovalni interes oškodovanca. Primeri, ko nedopustno ravnanje lahko postane dopustno oziroma dovoljeno dejanje, so: silobran (prvi odstavek 138. člena OZ), stiska (drugi odstavek 138. člena OZ), odvrčanje škode od drugega (tretji odstavek 138. člena OZ), dovoljena samopomoč (139. člen OZ), privolitev oškodovanca (140. člen OZ) (Cigoj, 1978). Škodljivo dejstvo je lahko dogodek ali ravnanje, ki je vzrok ali eden od vzrokov za nastanek škode. Vendar pa dogodek sam po sebi, ki je povzročil škodo, ni vedno pravno nedopusten. Obratovanje nevarne stvari in tudi vožnja z avtomobili idr. so dopustni dogodki, nedopustna pa je škoda, ki iz njih izvira (Jadek Pensa et al., 2003).

2.2 NASTANEK PRAVNO PRIZNANE ŠKODE

Pravno priznana škoda je zmanjšanje premoženja (navadna škoda), preprečitev povečanja premoženja (izgubljeni dobiček), pa tudi povzročitev telesnih in duševnih bolečin ali strahu drugemu ter okrnitev ugleda pravne osebe (nepremoženjska škoda) (132. člen OZ).

2.3 VZROČNA ZVEZA

Vzročna zveza pomeni povezavo med dogodkom ali ravnanjem (za katerega je posameznik odgovoren) in posledicami tega dogodka ali ravnanja (ki pomeni škodo) (Cigoj, 1978). Vprašanje vzročne zveze se še posebej poudarja takrat, ko nastala škoda ni le posledica ravnanja oškodovalca, ampak kakšnih drugih okoliščin, ki so privedle do hujše posledice (npr. neugodni vremenski pogoji) ali pa za dejanja tudi oškodovanca ali tretjega. Dokazno breme o obstoju vzročne zveze je na strani tistega, ki zatrjuje obstoj škodnega dejanja in škode (Jadek Pensa et al., 2003).

2.4 ODGOVORNOST

Odgovornost povzročitelja škode se deli na krivdno oziroma subjektivno odgovornost in objektivno odgovornost.

a) Subjektivna (krivdna) odgovornost

131. člen OZ določa, da je, kdor povzroči drugemu škodo, to dolžan povrniti, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njegove krivde.

Najtežja stopnja krivde je naklep, ki je lahko neposreden ali morebiten. Razlikujeta se v tem, da pri neposrednem naklepu storilec ve za posledico, ki bo nastala z njegovim ravnanjem, in želi, da nastane, pri morebitnem naklepu pa se storilec zaveda, da lahko iz njegovega dejanja nastane škodljiva posledica, pa kljub temu privoli v nastanek te posledice.

Nižja stopnja krivde je malomarnost. Tudi ločimo zavedno in nezavedno malomarnost. Zavedna malomarnost je podana, kadar se storilec zaveda, da utegne iz njegovega ravnanja nastati škodljiva posledica, pa misli, da jo bo lahko preprečil. Pri nezavedni malomarnosti se storilec ne zaveda, da lahko zaradi njegovega ravnanja nastane škodljiva posledica, pa bi moral in mogel vedeti, da taka posledica lahko nastane. Tu gre za hudo malomarnost, ki pomeni ravnanje v nasprotju s skrbnostjo ravnanja, ki se na določenem področju zahteva od vsakega človeka. Lahka malomarnost pa pomeni ravnanje v nasprotju z ravnanjem zelo (nadpovprečno) skrbnega človeka. Krivda strokovnjakov se presoja po poklicnih standardih (Cigoj, 1978).

b) Objektivna odgovornost

Objektivna odgovornost, ki jo OZ opredeljuje v 131. členu, se nanaša na škodo kot posledico t. i. nevarne stvari ali dejavnosti, ki je sama po sebi vir povečane škodne nevarnosti in s tem predstavlja tveganje, ki se mu še s tako skrbnim ravnanjem izvajalca dejavnosti oziroma imetnika stvari ni mogoče izogniti. Kaj je nevarna stvar ali dejavnost, OZ ne opredeljuje, ampak se vprašanje, ali gre za nevarno stvar ali dejavnost, presoja od primera do primera. Nevarne stvari so po sodni praksi premikajoča se vozila v prometu, žičnice, atomski reaktor, stroji, kot so mlatilnice, delo z viličarjem itd. Bistveno pri njih je, da lahko ob še tako skrbnem ravnanju postanejo neobvladljive in lahko povzročijo veliko škodo (Cigoj, 1960). Po 153. členu OZ je imetnik nevarne stvari prost odgovornosti, če dokaže, da škoda izvira iz kakšnega koli vzroka, ki je bil izven stvari in njegovega učinka ni bilo mogoče pričakovati, se mu izogniti ali ga odvrniti (npr. potres, padec nebesnega telesa, teroristično dejanje ipd.).

c) Deljena odgovornost

Kot na vseh področjih je še posebej pri prometnih nesrečah pomembna morebitna sokrivda oškodovanca. 171. člen OZ govori o deljeni odgovornosti, ko določa, da ima oškodovanec, ki je tudi sam prispeval k nastanku škode ali povzročil, da je bila škoda večja, kot bi bila sicer, pravico le do sorazmerno zmanjšane odškodnine. Zanimiv je primer iz sodne prakse (Okrožno sodišče v MB, opr. 833/96), ko je sodišče presodilo, da je šlo za deljeno odgovornost v primeru, ko je vinjen oškodovanec, ki bi sicer lahko še vstal, ležal na cesti in ga je zadelo osebno vozilo. Zavarovalnica je ugovarjala, da je v tem primeru oškodovanec sam odgovoren za nastalo škodo, sodišče pa je razmerje med objektivno odgovornostjo voznika in krivdo oškodovanca ocenilo v razmerju 70 : 30.

d) Odgovornost pri prometni nesreči

Danes ni sporno, da je uporaba motomega vozila nevarna dejavnost in se za škodo, ki je bila storjena tretjim osebam, odgovarja po načelu objektivne odgovornosti (Jadek Pensa et al., 2003). Tak primer je, ko npr. vozilo podre pešca in lastnik vozila odgovarja tudi v primeru odpovedi zavor, za katero ni kriv. Drugače pa je, če sta v avtomobilski nesreči udeleženi dve vozili in sta lahko obe v vlogi povzročiteljev nesreče. Za tak primer velja 154. člen OZ, ki določa, da se pri nesreči premikajočih se motornih vozil, ki je bila povzročena po izključni krivdi enega imetnika, uporabljajo pravila o krivdni odgovornosti. Če je krivda obojestranska, odgovarja vsak imetnik za vso škodo, ki jima je nastala, v sorazmerju s stopnjo svoje krivde. Če ni kriv nobeden, pa odgovarjata imetnika po enakih delih, razen če pravičnost ne zahteva kaj drugega. Če za škodo, ki jo utrpijo drugi, v celoti ali deloma odgovarjata dva imetnika motornih vozil, je njuna odgovornost solidarna. Kot bomo videli v nadaljevanju, pa vse te primere pokriva obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti.

2.5 SPLOŠNO O POVRAČILU ŠKODE

Nasploh, še posebej pa v prometnih nesrečah, nastane premoženjska ali nepremoženjska škoda.

Odškodnina za premoženjsko škodo, ki vsebuje dejansko škodo in izgubljeni dobiček (taksist npr. zaradi razbitega avtomobila določen čas ne more opravljati svojega dela), je matematično, na podlagi ocen izvedenca, izračunljiva. Problem pa je nepremoženjska škoda, s katero se posebej ukvarjamo v diplomskem delu in matematično ni izračunljiva. Obe vrsti odškodnin bomo predstavili v nadaljevanju.

2.6 POVRAČILO PREMOŽENJSKE ŠKODE

Premoženjska škoda pomeni, da je neki dogodek stvar uničil oziroma poškodoval, zato se v tem primeru zahteva odškodnina iz naslova premoženjske škode. Po 164. členu OZ mora povzročitelj škode vzpostaviti stanje, ki je bilo, preden je škoda nastala. Le če se z vzpostavitvijo prejšnjega stanja škoda ne odpravi popolnoma, je odgovorna oseba za ostanek škode dolžna plačati denarno odškodnino. Kadar vzpostavitev prejšnjega stanja ni mogoča ali kadar sodišče meni, da ni nujno, da bi to storila odgovorna oseba, odloči, da mora ta oškodovancu izplačati ustrezno denarno odškodnino. Sodišče oškodovancu prisodi denarno odškodnino, če jo ta zahteva, razen če okoliščine danega primera opravičujejo vzpostavitev prejšnjega stanja. V primeru smrti, telesne poškodbe ali okvare zdravja ima odškodnina praviloma obliko denarne rente, dosmrtna ali za določen čas.

Po 168. členu OZ ima oškodovanec pravico do povrnitve navadne škode kot tudi do povrnitve izgubljenega dobička. Povračilo škode se odmerja po cenah ob izdaji sodne odločbe, razen če zakon ne določa kaj drugega. Pri oceni izgubljenega dobička se upošteva dobiček, ki bi ga bilo mogoče utemeljeno pričakovati glede na normalen tek stvari ali glede na posebne okoliščine, vendar ga zaradi oškodovalčevega dejanja ali opustitve ni bilo mogoče doseči.

Še posebej odškodninski zahtevki iz naslova prometnih nesreč se lahko nanašajo tudi na izgubljeni zaslužek ter stroške zdravljenja in pogreba ponesrečenca, na pravice osebe, ki jih je ponesrečeni preživljal. 172. člen OZ tako določa, da mora, kdor povzroči poškodbo drugega, povrniti stroške zdravljenja, izgubljen zaslužek zaradi nezmožnosti za delo, v primeru smrti pa tudi stroške pogreba.

Če poškodovani zaradi popolne ali delne nezmožnosti za delo izgubi zaslužek ali so njegove potrebe trajno povečane, ali pa so možnosti za njegov nadaljnji razvoj in napredovanje uničene ali zmanjšane, mu mora odgovorna oseba plačevati določeno denarno rento kot povračilo za to škodo. Po 175. členu OZ lahko sodišče na zahtevo oškodovanca za naprej poveča rento, lahko pa jo na zahtevo oškodovalca zmanjša ali odpravi, če se pomembneje spremenijo okoliščine, ki jih je imelo pred očmi ob izdaji prejšnje odločbe.

Oseba, ki jo je umrla preživljal ali redno podpiral, in oseba, ki je imela po zakonu pravico zahtevati od njega preživljanje, ima po 173. členu pravico do povračila škode, ki jo trpi zaradi izgubljenega preživljanja oziroma izgubljene podpore. Ta škoda se ji pokrije s plačevanjem denarne rente.

Kot smo že omenili, ima po 171. členu oškodovanec pravico le do sorazmerno zmanjšane odškodnine, če je tudi sam prispeval k nastanku ali povečanju škode.

Po 170. členu pa lahko sodišče ob upoštevanju premoženjskega stanja oškodovanca naloži odgovorni osebi, da plača manjšo odškodnino, kot znaša škoda, če škoda ni bila povzročena namenoma in tudi ne iz hude malomarnosti, odgovorna oseba pa je šibkega premoženjskega stanja in bi jo plačilo popolne odškodnine spravilo v pomanjkanje.

2.7 NEPREMOŽENJSKA ŠKODA

Posebno pozornost bomo namenili povrnitvi nepremoženjske škode. Na Slovenskem ima priznavanje nepremoženjske škode dolgo tradicijo še iz časov Avstro-ogrske monarhije, ko sta paragrafa 1325 in 1331 priznavala odškodnino za bolečine in za uničenje t. i. posebno priljubljene stvari (pretium affectionis). Takoj po drugi svetovni vojni so sodišča zaradi vpliva sovjetske doktrine priznavala odškodnine za nepremoženjsko škodo v zelo omejenem obsegu, češ da se takšne škode ne da izraziti v denarju oziroma da bi se z njo žalilo človekovo dostojanstvo (Cigoj, 1982). Od spora s Sovjetsko zvezo naprej pa so sodišča začela priznavati odškodnine za telesne bolečine, duševne bolečine in strah (Božič Penko, 2003). Podrobneje je odškodnino za nepremoženjsko škodo uredil jugoslovanski Zakon o obligacijskih razmerjih iz leta 1978, skoraj enako pa jo danes ureja OZ.

179. člen OZ med drugim določa, da oškodovancu za pretrpljene telesne in duševne bolečine zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti, skaženosti, strahu ali smrti bližnjega glede na okoliščine primera, zlasti glede na stopnjo bolečin in strahu ter njihovo trajanje, pripada pravična denarna odškodnina, neodvisno od povračila premoženjske škode, pa tudi če premoženjske škode ni.

Področje nematerialne škode, določanje odškodnin v denarju, je še posebej pomembno pri obravnavanju zahtevkov iz avtomobilskih zavarovanj. Nasploh in še posebej v primeru prometnih nesreč pridejo v poštev odškodnine za naslednje škode, ki jih bomo kratko povzeli v nadaljevanju. K njim se bomo vrnili pozneje ob analizi posameznih primerov.

a) Telesne bolečine

Telesne bolečine se v literaturi omenjajo kot najstarejša vrsta nepremoženjske škode. Lahko so posledica telesnih poškodb in najrazličnejših okvar zdravja. V poznejši analizi sodnih primerov bomo analizirali nekaj značilnih primerov o tem, katere težave ponesrečenca se lahko obravnavajo v okviru odškodnine za telesne bolečine.

b) Duševne bolečine zaradi zmanjšanja aktivnosti

Duševne bolečine zaradi zmanjšanja življenjskih aktivnosti zajemajo zmanjšanje človekovih sposobnosti na celotnem področju njegovega udejstvovanja. Težave pri določanju povzročajo negotovost ocen o obsegu in intenziteti teh duševnih bolečin, zato so v teh primerih še posebej pomembna mnenja izvedencev medicinske stroke.

Ocena skupnega zmanjšanja splošnih življenjskih zmožnosti – funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja – je lahko podana opisno oziroma v odstotkih. Ob upoštevanju objektivnih omejitev MKF, tj. Mednarodne klasifikacije funkcioniranja in zmanjšanja zmožnosti in zdravja v fizikalni in rehabilitacijski medicini, se za ocenjevanje stopnje okvar oziroma prizadetosti uporablja naslednje razvrščanje:

- 1. Ocenitev s stopnjo 0 oziroma z odstotkom od 0 do 4 % označuje neproblematičnost, odsotno, zanemarljivo okvaro oziroma prizadetost.*
- 2. Ocenitev s stopnjo 1 oziroma z odstotkom od 5 do 24 % označuje majhno problematičnost, lahko, blago okvaro oziroma prizadetost.*
- 3. Ocenitev s stopnjo 2 oziroma z odstotkom od 25 do 49 % označuje zmerno problematičnost, srednjo okvaro oziroma prizadetost.*
- 4. Ocenitev s stopnjo 3 oziroma z odstotkom od 50 do 95 % označuje veliko problematičnost, težko, resno okvaro oziroma prizadetost.*
- 5. Ocenitev s stopnjo 4 oziroma z odstotkom od 96 do 100 % označuje popolno problematičnost, okvaro oziroma prizadetost v celoti (Burger in Goljar, 2013).*

c) Duševne bolečine zaradi skaženosti

Pojma skaženosti pravna stroka ne razume v medicinskem pomenu, kjer se s skaženostjo označujejo takšne spremembe zunanosti, ki vzbujajo gnus. Tudi manjši kozmetični defekti lahko pomenijo skaženost, prav tako npr. uporaba bergel, invalidskega vozička, šepanje idr. Pri skaženosti gre za takšno spremembo zunanosti, da pri opazovalcih vzbuja negativne občutke. Pri razvrščanju stopenj skaženosti gre lahko za prizadetost zunanosti majhne stopnje, prizadetost zunanosti srednje stopnje, prizadetost zunanosti težje stopnje ter skaženost. Zunanje spremembe je treba dobro dokumentirati.

d) Strah

V pravu se razlikuje med primarnim strahom, s katerim se označuje strah, ki nastane neposredno ob škodnem dogodku, in sekundarnim strahom, ki je z dogodkom vzročno povezan, pa se razvije šele pozneje, npr. strah za izid zdravljenja. Stroka opozarja na ohlapnost meril, kdaj naj bi bila stopnja zaskrbljenosti takšna, da bi jo šteli za strah. Sodna praksa ne priznava odškodnin za strah v smislu neke običajne zaskrbljenosti, ki preneha v krajšem času po tem, ko se

pojavi. Potrebna je določena stopnja intenzivnosti in trajanja strahu. Podobno je treba tehtati tudi čustveno prizadetost zaradi smrti bližnjega (Odskodnice.eu, b. l.).

e) Smrt bližnjega

Pri odškodnini za smrt bližnjega je še posebej težko določiti neko »pravično« tolažbo v denarju. Sodna in zavarovalna praksa odškodnine utemeljujeta z raziskavo družinskih razmer in okoliščin prizadetega, intenzivnosti medsebojne navezanosti z umrlim, s psihološkimi dejavniki čustvene prizadetosti oškodovanca idr.

2.8 ODMERA PRAVIČNE DENARNE ODŠKODNINE ZA NEPREMOŽENJSKO ŠKODO

Kot bomo videli v nadaljevanju iz nekaterih praktičnih primerov, pomeni tehtanje, kateri znesek ustreza pojmu »pravična odškodnina« za nepremoženjsko škodo, v bistvu opredelitev pojma »pravična odškodnina« kot pravnega standarda. Pravni standard, ki pomeni manj opredeljeni pojem v pravni normi, omogoča največjo prilagoditev ocene pravične odškodnine glede na vse okoliščine posameznega primera. Upoštevati je treba npr. stopnjo in trajanje konkretnih telesnih in duševnih bolečin, pomen prizadete dobrine idr. Odškodnina za nepremoženjsko škodo torej ni izračunljiva v denarju kot za materialno škodo in zakoni tudi ne določajo zneskov odškodnin za posamezne vrste nepremoženjske škode. V slovenski pravni literaturi je o problemu določanja odškodnine za nepremoženjsko škodo veliko napisanega. Škrkova poudarja, da pojem nepremoženjske škode ni združljiv z nikakršno tarifo ali tabeliranjem ustreznih odškodnin za posamezne primere nepremoženjskih škod. Kljub temu pa so na tem področju zbirke sodne prakse nepogrešljivo okvirno vodilo za izračunavanje odškodnine za nepremoženjsko škodo. Posamezne sodne primere bomo analizirali posebej.

Ker so posegi v osebno sfero in njihovo doživljanje zelo različni, pravo primeroma odreja, kdo ima pravico do denarne odškodnine za to obliko prikrajšanja. Na drugi strani pa velja, da tisti, ki odmerja pravično denarno odškodnino za nepremoženjsko škodo, določa pravo za vsak posamezni individualni primer. Iz navedenega sledi, da so oblike pravno priznane nepremoženjske škode tradicionalno vezane na oceno zakonodajalca, pri čemer pa je odmera posamezne odškodnine v izključni domeni sodstva. Škrkova tudi poudarja, da pravno priznane oblike nepremoženjske škode in odmera pravične denarne odškodnine izražajo hierarhijo vrednot. Povedano drugače, vezane so na pojmovanje družbene pravičnosti in morale. Višina prisojene odškodnine je usklajena tudi z ekonomsko in socialno družbeno ureditvijo (Berger Škrk, 2010).

Pravniki se sprašujejo, kako torej preseči nezdružljivost tako različnih kategorij, kot sta nepremoženjska škoda in denarna odškodnina zanjo. Namen denarne odškodnine je, kot izhaja tudi iz zakona, doseči pri oškodovancu določeno satisfakcijo. Ta mora biti sorazmerna oškodovančevemu prikrajšanju, hkrati pa je treba upoštevati tudi širše družbene okvire, ki se na področju odškodninskega prava izražajo skozi razmerja med manjšimi, večjimi in katastrofalnimi škodami in odškodninami (Jadek Pensa et al., 2003). Potrebna je posebna občutljivost pri odmeri denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo. Vzpostavitev v prejšnje stanje ni mogoča. Stranka, ki je pretrpela škodo, npr. zaradi bolečin, z denarjem ne dobi povračila, ampak le tolažbo (Cigoj, 1978).

2.9 ZASTARANJE ODŠKODNINSKEGA ZAHTEVKA

Potek zastaralnega roka po splošnih pravilih obligacijskega prava pomeni možnost, da se toženec, proti kateremu ni bil znotraj predpisanega zastaralnega roka vložen tožbeni zahtevek, v pravdi sklicuje na zastaranje in sodišče v tem primeru tožbeni zahtevek zavrne. 357. člen OZ določa, da terjatev, če je škoda nastala iz škodnega dogodka, glede katerega obstaja zavarovanje, zastara v treh letih, šteto od prvega dne po preteku koledarskega leta, v katerem je terjatev nastala. Če pa tožnik dokaže, da do tega dneva ni vedel, da je zavarovalni primer nastopil, začne zastaranje teči od dne, ko je za to izvedel (npr. pozno ugotovljena posledica na zdravju). V vsakem primeru pa terjatev zastara v petih letih od prvega dne po preteku koledarskega leta, v katerem je terjatev nastala.

3 MEDNARODNA HARMONIZACIJA ODŠKODNIN

Ena od značilnosti odškodninskega prava na tem področju je tudi mednarodna harmonizacija denarnih odškodnin za nepremoženjsko škodo, ki jo moramo upoštevati tudi v Sloveniji. Temeljni pravni vir, ki ga moramo tu upoštevati, je gotovo Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP, Uradni list RS (13. 6. 1994) MP, št. 7-41/1994 (RS 33/1994)). Poleg EKČP in ustreznih protokolov ima pri razlagi prvin odškodninskega prava na področju nepremoženjske škode odločilno vlogo Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP).

V Evropski uniji je prišlo do združitve več direktiv o obveznem zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti.

Iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) izhaja, da se priznava pravična odškodnina za zelo raznovrstne nepremoženjske škode. ESČP

odškodnino kot pravično zadoščenje za povzročeno nepremoženjsko škodo odmeri na podlagi načela pravičnosti (on an equitable basis).

Sodišče ob vsakokratni določitvi višine pravičnega zadoščenja opravi temeljito tehtanje vrednot in je posledično malo verjetno, da bi bil na primer storilec hudega kaznivega dejanja upravičen do visokega denarnega nadomestila v primeru kršitve njegove pravice do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja. Prav ta moralna presoja o osebnih lastnostih različnih pritožnikov tudi dodatno onemogoča logično konsistentnost sodne prakse EKČP glede višine pravičnega zadoščenja (Berger Škrk, 2010).

V okvir poškodbenih skupin so uvrščeni tudi odškodninski primeri zaradi posebno težke invalidnosti bližnjega, smrti bližnjega, okrnitve svobode in posega v druge pravice osebnosti, ki pa so zaradi specifične narave obdelani nekoliko drugače (Berger Škrk, 2010). V nadaljevanju si bomo posebej ogledali t. i. Fisherjev seznam kategorizacije telesnih poškodb.

4 FISHERJEVA KATEGORIZACIJA TELESNIH POŠKODB

Čeprav je bil Fischerjev sistem kategorizacije telesnih poškodb povzet iz nemškega pravnega modela, danes velja, da je ta razvrstitev že tudi del slovenskega sistema kategoriziranja odškodninskih primerov. Fischerjev sistem je v svoji analizi prvi predstavil prof. dr. Lojze Ude že leta 1977. Kasneje sta ga pri analizi sodne prakse uporabili tudi dr. Lidija Koman Perenič in dr. Dunja Jadek Pensa. Bistvo Fischerjevega sistema je razvrščanje poškodb v šest temeljnih skupin, kar omogoča poenostavljeno označevanje teže poškodbe posameznega odškodninskega primera (Berger Škrk, 2010).

Pri tem se mora uporabnik zavedati, da uvrstitev poškodbe v ustrezno skupino ni preprosta in popolnoma natančna. Fischerjev sistem namreč le primeroma našteva reprezentativne poškodbe vsake skupine. Stroka opozarja, da je problematična že na primer klasifikacija poškodbe po opisani razvrstitvi v primeru serije poškodb, ki vsaka zase spadajo v nižjo skupino. Zato se v pravni stroki priporoča, naj Fischerjev sistem služi le kot okvirni pripomoček, ki je določen zaradi hitrejšega iskanja podobnega primera glede na težo konkretne poškodbe ob na primer drugače dosojeni višini končne odškodnine. Prav tako Fischerjev sistem omogoča okvirno primerjavo dosojenih odškodnin glede na podobno težo poškodb po različnih poškodbenih skupinah (Berger Škrk, 2010).

Kategorizacija telesnih poškodb po Fisherju je naslednja:

Zelo lahki primeri (I. skupina):

- *udarnine,*
- *podplutbe,*
- *površinske poškodbe kože kot odrgnine in površinske ureznine,*
- *lahki izvini in drugo.*

Za te poškodbe je značilno, da zdravniška oskrba praviloma sploh ni potrebna in popolno ozdravljenje sledi že po enem do dveh tednih.

Lahki primeri (II. skupina):

- *rane mehkih delov brez razmika, ki bi ga bilo treba umetno združiti (šivati),*
- *enostavni zlomi brez premika (na primer zlom koželjnice, nosnega korena, zlom rebra),*
- *enostavni izpahi in izvini sklepov,*
- *enostavne ruptуре bobniča,*
- *pretres možganov z zelo lahko nezavestjo,*
- *izguba enega do dveh zob,*
- *izguba enega členka na prstu.*

Zdravniška oskrba je pri teh poškodbah lahko le ambulantna, zdravljenje pa traja, če zahteva stacionarno oskrbo, največ štiri tedne.

Srednje težki primeri (III. skupina):

- *srednje težki zlomi brez zapletov (tudi zlom čeljusti in celo zlom lobanjskega svoda),*
- *prelom več reber,*
- *težji izpahi s pretrganjem vezi in trajnejšimi posledicami,*
- *pretres možganov z nekoliko daljšo nezavestjo,*
- *dobro pozdravljene poškodbe trebuha (tudi izguba vranice),*
- *poškodbe oči brez trajnih posledic,*
- *izguba enega prsta,*
- *izguba treh do petih zob.*

Težki primeri (IV. skupina):

- *zlomi kosti z zapleti in daljšim zdravljenjem ter naknadnimi zdravniškimi posegi,*
- *zlom stegenice,*
- *operacija trebušne votline z zapletenim potekom,*
- *odstranitev ledvice,*
- *ileus v recidivu,*

- poškodbe oziroma prekinitev sečne cevi,
- fraktura grla,
- poškodbe oči z motnjami vida,
- izguba šest ali več zob.

Zelo težki primeri (V. skupina):

- zlomi ter poškodbe mehkih delov z dolgim potekom zdravljenja, bolečo oskrbo in kasnejšimi bolečimi posegi, večkratnimi operacijami, ki na koncu po nekaj mesecih zdravljenja vendarle pripeljejo do zaključka, pri čemer pa gre za težke trajne posledice,
- amputacije, psevdo-artroza velikih kosti oziroma lažni sklepi,
- poškodbe s posledico odvajanja blata zunaj danke (na boku oziroma na trebuhu),
- izguba očesa oziroma obojestranska oslabitev vida,
- poškodbe s posledico nezmožnosti oploditve,
- velika skaženost (npr. izguba uhlja, izguba lasišča in podobno).

Izredno težki primeri (VI. skupina):

- izguba obeh oces,
- popolna oglušitev,
- zlom hrbtenice s popolno prekinitvijo stržena in ohromitvijo obeh nog, mehurja in danke,
- dvojne amputacije, amputacije s fantomskimi bolečinami,
- druge hude trajne posledice, povezane s trajno nemočnostjo.

Fischerjev sistem kategorizacije telesnih poškodb se uporablja v kombinaciji z Mednarodno klasifikacijo funkcioniranja, zmanjšanja zmožnosti in zdravja v fizikalni in rehabilitacijski medicini (MKF). Kakšne so priznane odškodnine za posamezno vrsto poškodb, bomo obravnavali ob praktičnih primerih.

5 OBVEZNO ZAVAROVANJE AVTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI

Lastnik vozila mora po Zakonu o obveznem zavarovanju v prometu obvezno skleniti pogodbo o zavarovanju odgovornosti za škodo, ki jo z uporabo vozila povzroči tretjim osebam zaradi smrti, telesne poškodbe, prizadetega zdravja, uničenja in poškodovanja stvari (v nadaljnjem besedilu: zavarovanje avtomobilske odgovornosti), razen proti odgovornosti za škodo na stvareh, ki jih je sprejel v prevoz.

Po splošni definiciji OZ (921. člen) se z zavarovalno pogodbo zavarovalec zavezuje, da bo zavarovalnici plačal zavarovalno premijo ali prispevek, zavarovalnica pa se zavezuje, da bo, če se zgodi dogodek, ki pomeni zavarovalni primer, zavarovancu ali nekemu tretjemu izplačala zavarovalnino ali odškodnino ali storila kaj drugega. Določbe OZ dopolnjujejo splošni zavarovalni pogoji.

Pri zavarovanju odgovornosti obstajajo tri pravna razmerja:

- odškodninsko razmerje med zavarovancem (povzročiteljem škode) in tretjo osebo (oškodovancem);
- zavarovalno razmerje, ki je urejeno z zavarovalno pogodbo med zavarovancem (povzročiteljem škode) in zavarovalnico;
- kritno razmerje, ki se oblikuje med oškodovancem in zavarovalnico na podlagi zavarovanja odgovornosti.

Že v začetku prejšnjega stoletja so se prvič pojavili poizkusi uvedbe takšne obvezne oblike zavarovanja v takratnem prometu, vendar so zlasti francoski pravni teoretiki sprva nasprotovali ideji, da bi bilo možno zavarovati odgovornost za škodo, povzročeno tretjim osebam. Kljub pravnim ugovorom in moralnim pomislekom pa je zavarovanje pred odgovornostjo na področju prometa eno od najpomembnejših zavarovanj (Ivanjko, 1999).

Zakon o obveznem zavarovanju v prometu ureja naslednja obvezna zavarovanja:

- zavarovanje potnikov v javnem prometu proti posledicam nesreče, razen potnikov v zračnem prometu;
- zavarovanje lastnika vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam (zavarovanje avtomobilske odgovornosti);
- zavarovanje lastnika čolna proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam;
- zavarovanje lastnika zrakoplova proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam, potnikom, prtljagi in tovoru.

Obvezna zavarovanja se lahko sklepajo samo na zavarovalnicah, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji in so registrirane za sklepanje teh zavarovanj (Ivanjko, 1999).

Zavarovanje avtomobilske odgovornosti pri uporabi vozil, registriranih v Republiki Sloveniji, mora biti torej sklenjeno v skladu z določbami Zakona o obveznem zavarovanju v prometu. Z zavarovanjem lastnika prometnega sredstva proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam, so krite tudi škode, ki jih povzročijo osebe, ki po volji lastnika sodelujejo pri uporabi prometnega sredstva (Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu 2.a člen).

Zavarovalnica nasproti oškodovancu ne more uveljavljati ugovorov, ki jih ima proti svojemu zavarovancu, ker ta ni ravnal po zakonu, zavarovalni pogodbi ali

zavarovalnih pogojih. Po 7. členu pa ima zavarovalnica pravico uveljavljati povračilo izplačane odškodnine v naslednjih primerih:

- če je voznik vozilo uporabljal za drugačen namen, kot je to določeno v zavarovalni pogodbi;
- če voznik ni imel veljavnega vozniškega dovoljenja tiste oziroma tistih kategorij, v katere spada vozilo, ki ga je vozil, razen če je vozilo vozil kandidat za voznika motornih vozil ali skupine vozil pri učenju vožnje ob upoštevanju vseh predpisov, ki urejajo ta pouk;
- če je bilo vozniku odvzeto ali začasno odvzeto vozniško dovoljenje oziroma se mu je izvrševala izrečena kazen ali varstveni ukrep prepovedi vožnje vozila določene vrste ali kategorije oziroma varstveni ukrep prepovedi uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju Republike Slovenije, varnostni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja ali kazen prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja;
- če je voznik vozilo upravljal pod vplivom alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, in sicer nad dovoljeno mejo;
- če je voznik škodo povzročil namenoma;
- če vozilo, ki ga je voznik vozil, ni bilo tehnično brezhibno;
- če je voznik po nesreči zapustil kraj dogodka, ne da bi posredoval svoje osebne podatke in podatke o zavarovanju.

Obveznost zavarovalnice iz zavarovanja avtomobilske odgovornosti je omejena z zavarovalno vsoto, veljavno na dan škodnega dogodka, če z zavarovalno pogodbo ni dogovorjena višja vsota. Po 19. členu znaša najnižja zavarovalna vsota, za katero mora biti sklenjeno zavarovanje avtomobilske odgovornosti:

- a) za škodo zaradi smrti, telesne poškodbe in prizadetega zdravja, ki izvira iz posameznega škodnega dogodka, ne glede na število oškodovancev, 5.000.000 evrov;*
- b) za škodo zaradi uničenja ali poškodovanja stvari, ki izvira iz posameznega škodnega dogodka, ne glede na število oškodovancev, 1.000.000 evrov (Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu 19. člen).*

Z Zakonom o obveznem zavarovanju v prometu se v pravni red naše države prenaša vrsta direktiv Evropskih skupnosti o približevanju zakonodaje držav članic o obveznem zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu 1. člen).

Zavarovanje avtomobilske odgovornosti krije tudi škodo, ki je bila povzročena na ozemlju držav članic Evropske unije in držav, katerih nacionalni zavarovalni biro je podpisnik Multilateralnega oziroma Londonskega sporazuma iz leta 1991, in sicer brez plačila dodatne premije. Zavarovalnica, pri kateri je zavarovana avtomobilska odgovornost, mora škodo, ki je bila povzročena v državah članicah EU in državah,

katerih nacionalni zavarovalni biro je podpisnik Multilateralnega garancijskega sporazuma oziroma Londonskega sporazuma, plačati do višine, določene s predpisi o zavarovanju avtomobilske odgovornosti tiste države, kjer je nastal škodni dogodek. Zaradi hitrega razreševanja zavarovalnih dogodkov v tujini je priporočljivo, da je v vozilu vedno tudi t. i. zelena karta kot mednarodno veljavno potrdilo o zavarovanju.

V primeru prometne nesreče oškodovanec svojo škodo uveljavlja neposredno pri biroju zelene države, v kateri je nastala škoda. Po Londonskem sporazumu ta biro imenujemo likvidacijski (obdelovalni) biro. Tisti nacionalni biro, ki je zavarovancu izdal zeleno karto, mora likvidacijskemu biroju, ki je plačal odškodnino, v celoti povrniti vse izdatke, ki jih je imel z reševanjem odškodninskih zahtevkov. Imenujemo ga plačilni biro.

Funkcija likvidacijskega biroja se loči glede na to, ali je v državi uvedeno obvezno zavarovanje voznikov tujih motornih vozil ali ne. Če je v državi, ki jo obiskuje tujec z motornim vozilom, obvezno zavarovanje pred odgovornostjo voznikov ali uporabnikov motornih vozil, potem nacionalni biro, tj. likvidacijski biro, na osnovi zelene karte, ki jo je predložil tuj voznik motornega vozila, oškodovancu izplača škodo na podlagi pravnih pravil o odškodninski odgovornosti svoje države. Po izplačilu od izdajatelja zelene karte, to je nacionalnega biroja države, v kateri je zavarovanec sklenil zavarovanje, zahteva vrnitev plačanih zneskov (plačilni biro).

Pri nas Nacionalni biro zelene karte vodi Slovensko zavarovalno združenje. Na podlagi Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu jamči za plačilo škod, ki jih v Sloveniji povzročijo vozniki vozil s tujo registrsko tablico. Za obravnavanje tovrstnih škod, znanih kot mednarodne škode, združenje pooblašča svoje članice – zavarovalnice, ki izvajajo zavarovalne posle zavarovanja avtomobilske odgovornosti (Slovensko zavarovalno združenje, b. l.).

Prestavitev obveznega zavarovanja avtomobilske odgovornosti lahko sklenemo z ugotovitvijo, da je takšno obvezno zavarovanje nedvomno pozitivna posledica povečanega števila tveganj v vedno bolj naraščajočem prometu, ko je ogrožena osebna in telesna integriteta tretjih oseb kot žrtev nesreč. Vendar pa pravniki opozarjajo tudi na nekatere probleme. Obvezno zavarovanje lahko vpliva na sodišča, da strožje obravnavajo odgovornost povzročitelja in dosodijo višjo odškodnino, vedoč, da jih bodo zavarovalnice lahko izplačale. To prav tako ne vpliva pozitivno na varnostno ozaveščenost voznikov, ki se zavedajo, da bo odškodnino izplačala zavarovalnica. Zavarovalnice ta problem deloma presegajo s pomočjo določene soudeležbe zavarovanca pri poplačilu škode (sitem bonus/malus). S tem zavarovanca silijo k skrbnejšemu ravnanju (Žnidaršič, 2004).

6 DODATNE PROSTOVOLJNE OBLIKE ZAVAROVANJA

Kot dopolnitev obveznega avtomobilskega zavarovanja so možne še različne druge prostovoljne oblike zavarovanj za avtomobilske škode.

Avtomobilsko kasko zavarovanje krije škodo zaradi uničenja ali poškodovanja vozila, ki je posledica presenetljivih dogodkov v prometu in mirovanju, ob naravnih in elementarnih nesrečah, izginitvi in tatvini ter zaradi dejanj tretjih oseb in posebnih dogodkov. Splošni kasko krije škodo zaradi uničenja ali poškodovanja zavarovanih stvari, ki je posledica presenetljivih in od voznikove volje neodvisnih dogodkov in ki nastane v prometu in mirovanju, kot so prometna nesreča, trčenje, prevrnitev, zdrs ali padec vozila, udarec ali padec kakega predmeta, snega ter ledenih sveč ali ledenih tvorb. V poštev pride tudi zaradi dejanj tretjih oseb, kot so nasilno ali objestno dejanje, manifestacije in demonstracije, pa tudi zaradi naključnih dogodkov, kot so padec zračnega plovila, pomoč poškodovanim osebam, preprečevanje večje škode na stvareh (ravnanje v skrajni sili). Možne so tudi razne kombinacije zavarovanja pred nevarnostmi, kot so za primere dotikov živali, razbitje stekla, poškodovanje parkiranega vozila, stroške najema nadomestnega vozila itd. (Zavarovalnica Triglav, b. l.b).

7 RAVNANJE OB PROMETNI NESREČI

Ko pride do prometne nesreče, je najprej treba zavarovati kraj nesreče in nuditi pomoč poškodovanim v nesreči. Z vsemi udeleženci prometne nesreče je treba izpolniti obrazec (Evropsko poročilo), v katerem se navedejo: okoliščine nesreče, povzročitelj, podatki o zavarovalnici in številki zavarovalne police.

V primeru, da kdo od udeležencev utрпи telesne poškodbe ali če nastane večja materialna škoda, se na kraj dogodka pokliče policijo. To se pokliče tudi v primeru, ko se udeleženci ne sporazumejo o krivdi ali kateri od udeležencev noče posredovati svojih podatkov oziroma obstaja sum, da je soudeleženec pod vplivom alkohola.

Policija se pokliče tudi v primeru, če je v nesreči udeleženo vozilo s tujo registrsko oznako ali če je v nesreči udeležen samo povzročitelj. Vse to je treba upoštevati, da se dobi povrnjena škoda, ki se utрпи v prometni nesreči, saj mora biti iz dokumentacije razvidno, kdo je odgovoren za nastanek prometne nesreče ter iz katere vrste avtomobilskega zavarovanja bo možno zahtevati odškodnino.

V vsakem primeru je priporočljivo, da se udeleženec v nesreči oglasi pri urgentnem zdravniku. Po prometni nesreči je človek pod vplivom adrenalina, zato škode na

zdravju oziroma poškodbe sam ne more oceniti. Še tako majhna poškodba je lahko usodna, saj lahko prikriva kaj večjega, česar se zaradi šoka in adrenalina niti ne zavedamo. Posebej nevarno je odlašati z obiskom zdravnika v primeru, da se sproži zračna blazina (air bag). Prometna nesreča z zračno blazino ima lahko za posledico tudi hude poškodbe že samo zaradi udarca zračne blazine (Poravnava, b. l.).

8 POSTOPEK UVELJAVLJANJA ODŠKODNINE

Po Zakonu o obveznem zavarovanju v prometu lahko oškodovanec povrnitev škode, ki jo krije zavarovanje avtomobilske odgovornosti, zahteva neposredno od zavarovalnice. Zavarovalnica mora najkasneje v treh mesecih od dneva, ko je oškodovanec vložil odškodninski zahtevek, dati oškodovancu utemeljeno ponudbo za odškodnino, če odgovornost ni sporna in je bila škoda v celoti ocenjena, če je odgovornost sporna ali ni bila natančno ugotovljena, pa dati utemeljen odgovor na odškodninski zahtevek (Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu 20. in 20.a člen). Na tej točki se stranki odločata o izvensodni poravnavi, ki je, kot bomo posebej obravnavali, vedno ugodnejša pot od sodnega postopka.

Odškodninski zahtevek vključuje zahtevek za plačilo odškodnine (povračilo škode) in plačilo odvetniških stroškov, naslovljen na zavarovalnico. Premoženjski del škode se lahko uveljavi takoj, nepremoženjski pa šele takrat, ko se zdravstveno stanje udeleženca v prometni nesreči stabilizira oziroma se zaključi zdravljenje.

Kot opozarja zavarovalna stroka, je pri oblikovanju odškodninskega zahtevka bistveno, da je opis škodnega dogodka čim bolj popoln. Zahtevek mora vsebovati tudi podatke o pričah, ki so nesrečo videli, polna mora biti dokumentacija materialnih stroškov zaradi premoženjskega elementa odškodnine (računi za zdravila, računi za prevoze, rehabilitacijo, fizioterapijo, medicinski pripomočki ...).

Zaradi uveljavljanja nepremoženjske škode sta poleg evropskega obrazca posebej pomembna tudi policijski zapisnik in dokumentacija iz zdravstvene mape (kopija sprejemnice, pregledov, anamneze, diagnoze, rentgenske slike ...). Podan mora biti poln opis poteka zdravljenja, nevšečnosti, strahu idr.

Če je oškodovanec utrpel hudo telesno poškodbo, se bo strokovnjak za odškodninsko pravo pozanimal tudi o tem, ali je bil zaradi prometne nesreče ali delovne nezgode morebiti začel kazenski postopek zoper odgovorno osebo, ki je bila objektivno ali subjektivno kriva za nastanek prometne nesreče ali delovne nezgode. To lahko bistveno pripomore k hitrejšemu reševanju odškodninskega primera oziroma ugodnejši rešitvi odškodninskega primera pri zavarovalnici oziroma njihovi službi za reševanje odškodninskih zahtevkov.

Žal je pogost vzrok nesreč tudi vinjenost. Glede tega je pri odločanju za vložitev odškodninskega zahtevka treba vedeti, da ima oškodovanec tudi v alkoholiziranem stanju pravico do odškodnine, če ni kriv za nesrečo (če sploh ne obstaja vzročna zveza med njegovo vožnjo in trčenjem), če je kot voznik kriv, pa ima v krvi vsebnost alkohola do 0,24 izdihanega zraka oziroma 0,5 g/kg in je zavarovan iz naslova AO+ (Zakonodaja.com, b. l.).

Kot bomo videli ob analizi primerov, pa oškodovanca, ki je kot potnik prisedel v vozilo, čeprav je vedel, da je voznik vinjen, doletijo posledice deljene odgovornosti (sokrivda).

Omenili smo že, da zavarovalnica iz naslova obvezne avtomobilske odgovornosti tretjemu povrne škodo, čeprav je bil voznik vinjen, ima pa nato zoper vinjenega voznika regresni zahtevek za plačano odškodnino.

Oškodovanec lahko uveljavlja odškodninski zahtevek preko naslednjih pravnih mehanizmov:

- izvensodni postopek z zavarovalnic (izvensodna poravnava),
- mediacija,
- arbitraža pri zavarovalnici Triglav,
- odškodninske družbe,
- sodni postopek.

8.1 IZVENSODNI POSTOPEK

Spodbujanje izvensodne poravnave, za katero v diplomskem predpostavljamo, da je najučinkovitejša pot do odškodnine, določa tudi 333.a člen Zakona o zavarovalništvu, po katerem morajo zavarovalnice vzpostaviti shemo izvensodnega reševanja sporov s strankami (potrošniki). Obliko in sestavo telesa, ki odloča v sporu, način ter postopek odločanja predpiše zavarovalnica s svojim notranjim aktom ter ga javno objavi v dnevem oziroma strokovnem tisku, ki je namenjen potrošnikom. Zavarovalnica mora v zavarovalnih pogojih objaviti informacijo o shemi izvensodnega reševanja sporov. Zavarovalnice morajo vzpostaviti interni postopek za reševanje pritožb zavarovalcev.

Izvensodna poravnava pomeni, da ni vsiljene rešitve spora arbitraže ali sodišča, ampak sta obe stranki »zmagovalki«. 1050. člen Obligacijskega zakonika določa, da osebe, med katerimi je spor ali negotovost glede kakšnega pravnega razmerja, s pogodbo o poravnavi z vzajemnimi popustitvami prekinejo spor oziroma odpravijo negotovost in določijo svoje vzajemne pravice in obveznosti. Na podlagi odškodninskega zahtevka zavarovalnica posreduje oškodovancu poravnalno ponudbo, oškodovanec pa sam ali v zahtevnejših primerih preko odvetnika preveri

njeno utemeljenost. Na tej točki bo nujen vpogled v evidence dosojenih odškodnin v podobnih primerih prometnih nesreč.

Na naši največji zavarovalnici Triglav se pohvalijo, da 99 odstotkov vseh odškodninskih zahtevkov rešijo sporazumno, o preostalih pa odločata arbitraža ali sodišče (Bolarič, 2008).

8.2 INTERNI PRITOŽBENI POSTOPKI

V shemi izvensodnega reševanja sporov po 333.a členu Zakona o zavarovalništvu morajo zavarovalnice po svojih splošnih zavarovalnih pogojih poslovanja vzpostaviti in objaviti interni postopek za reševanje pritožb zavarovalcev. Če oškodovanec ni zadovoljen s postopkom zavarovalnice, je prva pot pritožba, naslovljena na zavarovalnico. Poleg pisnih zavarovalnice rešujejo tudi ustne pritožbe. Ustne pritožbe se rešujejo na način, kot je opredeljeno v Zavarovalnem kodeksu, ki določa, da se ustna izjava stranke šteje za pritožbo, če je podana na zapisnik pri zavarovalnici. Zavarovalnice imajo t. i. pritožbene komisije. Vsaka zavarovalnica mora imeti pravila pritožbenega postopka javno dostopna. V pritožbenem spisu se shranjuje vsa dokumentacija v zvezi z reševanjem pritožbe.

Pri Slovenskem zavarovalnem združenju deluje tudi Varuh dobrih običajev, ki odloča v sporih med zavarovalnicami in strankami, do katerih pride zaradi neupoštevanja Zavarovalnega kodeksa in drugih dobrih poslovnih običajev. Varuh dobrih poslovnih običajev v zavarovalništvu odloča o sporih med strankami in zavarovalnicami, do katerih pride zaradi nespoštovanja Zavarovalnega kodeksa ter drugih dobrih poslovnih običajev in temeljnih standardov zavarovalne stroke. Varuh ne obravnava sporov iz zavarovalnih razmerij, ki bi glede na svoj pravni značaj in vsebino sodili v pristojnost odločanja sodišča (sem spadajo predvsem spori glede utemeljenosti ali višine odškodninskega zahtevka). Varuh ne obravnava pritožb, ki se nanašajo na dejstva, ravnanja ali opustitve, od katerih je do vložitve pritožbe preteklo več kot šest mesecev. Po končanem obravnavanju pritožbe varuh o sporu med stranko in zavarovalnico odloči s pisno odločitvijo, ki obsega ugotovitev o kršitvi z obrazložitvijo, ter v primeru kršitve, priporočilo zavarovalnici za odpravo kršitve. Zoper odločitev varuha ni pritožbe. Stranke so se na varuha pravic s področja zavarovalništva večinoma obrnile zaradi nepravilnosti v internem pritožbenem postopku pri zavarovalnicah. Najpogosteje se oškodovanci obračajo na varuha, ker pritožba ni bila rešena najkasneje v šestih tednih, ker stranki ni bil dan pravni pouk o možnosti pritožbe v internem pritožbenem postopku oziroma o možnosti nadaljevanja postopka v okviru obstoječega mehanizma za izvensodno reševanje sporov (Slovensko zavarovalno združenje, b. l.).

8.3 MEDIACIJA

Postopek mediacije ureja Pravilnik o delu Mediacijskega centra in postopkih pri Slovenskem zavarovalnem združenju. Mediacija je po 1. členu tega pravilnika oblika alternativnega reševanja sporov s pomočjo nevtralne strokovne osebe (ali dveh oseb), ki ne more izdati zavezujoče odločbe, ampak s svojim delovanjem v neformalnem postopku udeležencem pomaga doseči sporazum o predmetnem zahtevku (Slovensko zavarovalno združenje, 2013).

8.4 ARBITRAŽA PRI ZAVAROVALNICI TRIGLAV

Stalna arbitraža pri Zavarovalnici Triglav je bila ustanovljena leta 1982. Deluje v obliki stalnega fakultativnega razsodišča in je pri svojem delu samostojna in neodvisna. Odloča v sporih iz zavarovalnih in odškodninskih razmerij o pravicah, s katerimi stranke lahko prosto razpolagajo, če se za njeno pristojnost pisno dogovorijo Zavarovalnica Triglav in njenimi zavarovanci oziroma oškodovanci.

Arbitražni postopek se začne s tožbo. Zavarovanec oziroma oškodovanec vloži tožbo na arbitražo zaradi plačila odškodnine oziroma zavarovalnine, ker je njegov odškodninski zahtevek zavarovalnica odklonila oziroma se ne strinja z višino poravnalne ponudbe. Arbitraža je pristojna za odločanje v konkretnem sporu, če stranki skleneta pisni arbitražni sporazum, ki ga praviloma sestavi arbitraža na posebnem obrazcu.

V posamezni zadevi odloča arbitražni senat, ki ga sestavljajo predsednik arbitražnega senata in dva člana. Vsaka stranka imenuje enega člana senata s Stalne liste arbitrov, predsednika senata pa imenuje predsednik arbitraže. Prednosti arbitražnega pred sodnim postopkom so naslednje:

- *začetek arbitražnega postopka je brezplačen;*
- *arbitražni postopek je hiter in učinkovit;*
- *stranke z imenovanjem arbitrov neposredno vplivajo na to, kdo bo v njihovi zadevi odločal;*
- *stranke lahko predlagajo tajnost obravnavanja in odločanja;*
- *stranke lahko do konca postopka navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze;*
- *arbitri so strokovnjaki z različnih področij;*
- *odločitev arbitraže je dokončna;*
- *arbitražna praksa je do danes izšla že v številnih zbirkah in je plod dolgoletnega strokovnega delovanja arbitraže (Zavarovalnica Triglav, b. l.a).*

Arbitraža se od prej omenjenih izvensodnih oblik reševanja spora razlikuje po tem, da rešitev spora ni sporazumna. Senat treh arbitrov, ki sta mu stranki podelili

mandat, odloči v korist ene ali druge stranke. Ker je arbitraža v zavarovalstvu specializirana, se na svojem področju dobro postavlja ob bok sodni praksi (Viršek, 2001).

8.5 ODŠKODNINSKE DRUŽBE

Odškodninske družbe ponujajo svetovanje in zastopanje oškodovancev v primeru škodnega dogodka, vendar pa v praksi odigrajo le vlogo posrednika, saj lahko odškodninski postopek v imenu stranke vodi le pooblaščen odvetnik. Glede teh družb v pravni stroki obstajajo pomisleki, ker gre dejansko za oglaševanje odvetniškega poklica, kar pa po 21.a členu Zakona o odvetništvu ni dopustno (Ivanjko, 1999).

8.6 SODNI POSTOPEK

Če se oškodovanec in zavarovalnica ne moreta sporazumeti glede odškodninskega zahtevka, oškodovancu ne preostane nič drugega kot sodna pot.

Po 52. členu Zakona o pravnem postopku (ZPP-UPB3) je za sojenje v sporih o nepogodbeni odgovornosti, kakršna je tudi odgovornost povzročitelja prometne nesreče, poleg sodišča splošne krajevne pristojnosti (kjer ima zavarovalnica sedež) pristojno tudi sodišče, na območju katerega je bilo storjeno škodno dejanje ali sodišče, na območju katerega je nastala škodljiva posledica. Če je nastala škoda zaradi smrti ali hude telesne poškodbe, je pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno oziroma začasno prebivališče. Ta določila veljajo tudi v sporih zoper zavarovalnico za povračilo škode tretjim osebam po predpisih o neposredni odgovornosti zavarovalnice.

8.7 POSAMEZNA OPRAVILA V ODŠKODNINSKEM POSTOPKU

Da bi oškodovanec prišel do povrnitve škode zaradi prometne nesreče, mora pripraviti določeno dokumentacijo in druga opravila, ki jih razvrstimo na:

- sestavo odškodninskega zahtevka;
- pogajanje z zavarovalnico, kakšna bo odškodnina za prometno nesrečo;
- sestavo pritožb in urgenc;
- izdelavo strokovne medicinske ocene, če je to potrebno;
- izplačilo odškodnine.

Prometna nesreča je vedno nevaren dogodek. V večini prometnih nesreč pride najmanj do poškodb hrbtenice, pogosti so udarci in tudi pretres možganov. Veliko je primerov, ko se zgodi prometna nesreča, ljudje pa so v šoku in odidejo domov. Naslednje dni se bolečine povečajo, otrdi vrat in hrbtenica, pojavi se glavobol ipd. Zato je pomembno, da urgenco ali svojega zdravnika obiščemo tudi, če nimamo

vidnih poškodb in hudih bolečin, saj je velika verjetnost, da bomo naslednje dni posledice nesreče občutili toliko močneje.

Zanimivo je, da marsikdo bolečin in težav, ki se pojavijo po nesreči, ne povezuje z nesrečo ali pa misli, da bo vse skupaj hitro minilo. Praviloma prometna nesreča pomeni večtedensko zdravljenje posledic. Mladi in močni ljudje se pozdravijo hitreje, zdravljenje pa lahko traja tudi več mesecev. Poškodb hrbtenice nikakor ne gre podcenjevati. Srečujemo se s številnimi primeri, ko ljudje leta trpijo zaradi bolečin in zmanjšane gibljivosti hrbtenice. Pomembno je torej upoštevati mnenje zdravnika in opraviti vse terapije.

Odškodninski zahtevek vključuje zahtevek za plačilo odškodnine (povračilo škode) in odvetniških stroškov, naslovljen na zavarovalnico. Premoženjski del škode lahko oškodovanec uveljavlja takoj, zahtevek iz naslova nepremoženjske škode pa vloži šele takrat, ko se zdravstveno stanje stabilizira ali zdravljenje zaključi (Zakonodaja.com, b. l.).

Kot opozarja zavarovalna stroka, je pri oblikovanju odškodninskega zahtevka bistveno, da je opis škodnega dogodka čim bolj popoln. Zahtevek mora vsebovati tudi podatke o pričah, ki so nesrečo videle, polna mora biti dokumentacija materialnih stroškov zaradi premoženjskega elementa odškodnine (računi za zdravila, računi za prevoze, rehabilitacijo, fizioterapijo, medicinski pripomočki ...).

Zaradi uveljavljanja nepremoženjske škode sta poleg evropskega obrazca posebej pomembna tudi policijski zapisnik in dokumentacija iz zdravstvene mape (kopija sprejemnice, pregledov, anamneze, diagnoze, rentgenske slike ...). Podan mora biti poln opis poteka zdravljenja, nevšečnosti, strahu idr.

Če oškodovanec utрпи hudo telesno poškodbo, se bo strokovnjak za odškodninsko pravo pozanimal tudi o tem, ali je bil zaradi prometne nesreče ali delovne nezgode morebiti začel kazenski postopek zoper odgovorno osebo, ki je bila objektivno ali subjektivno kriva za nastanek prometne nesreče ali delovne nezgode. To lahko bistveno pripomore k hitrejšemu reševanju odškodninskega primera oziroma ugodnejši rešitvi odškodninskega primera pri zavarovalnici oziroma njihovi službi za reševanje odškodninskih zahtevkov.

Pogosto je vinjenost vzrok nesreč. V zvezi z vplivom vinjenosti na vprašanje povračila odškodnine je treba upoštevati naslednje:

Žal je pogost vzrok nesreč tudi vinjenost. Glede tega je pri odločanju za vložitev odškodninskega zahtevka treba vedeti, da ima oškodovanec tudi v alkoholiziranem stanju pravico do odškodnine, če ni kriv za nesrečo (če sploh ne obstaja vzročna zveza med njegovo vožnjo in trčenjem), če je kot voznik kriv, pa ima v krivi vsebnost

alkohola do 0,24 izdihanega zraka oziroma 0,5 g/kg in je zavarovan iz naslova AO+ (Zakonodaja.com, b. l.).

Kot bomo videli ob analizi primerov, pa oškodovanca, ki je kot potnik prisedel v vozilo, čeprav je vedel, da je voznik vinjen, doletijo posledice deljene odgovornosti (sokrivda).

Omenili smo že, da zavarovalnica iz naslova obvezne avtomobilske odgovornosti tretjemu povrne škodo, čeprav je bil voznik vinjen, ima pa nato zoper vinjenega voznika regresni zahtevek za plačano odškodnino.

Kot bomo videli ob analizi primerov, pa oškodovanca, ki je kot potnik prisedel v vozilo, čeprav je vedel, da je voznik vinjen, doletijo posledice deljene odgovornosti (sokrivda).

9 PRAKTIČNI PRIMERI ODŠKODNIN ZA NEPREMOŽENJSKO ŠKODO

9.1 ANALIZA SLOVENSKE SODNE PRAKSE

Na portalu IUS-INFO, ki navaja primere iz sodne prakse NEGM, bomo za prikaz praktičnega določanja odškodnin za nepremoženjsko škodo povzeli naslednja dva primera (LAXPERA, b. l.):

PRIMER 1

Odškodnina za smrt bližnjega

V tem primeru (pod oznako DoR 225/2015) je bil oškodovanec sin umrle, ki jo je na prehodu za pešce podrla toženka z motornim vozilom. Prejel je 8.500 EUR denarne odškodnine. Sodišče je glede družinskih razmer ugotovilo, da se je oškodovanec od doma odselil 28 let pred materino smrtjo in si ustvaril svojo družino. Na mater je bil čustveno navezan, zato ga je njena smrt močno prizadela. Doživel je stres, počutil se je nemočnega. Mamo je obiskoval vsakodnevno, saj je živel zelo blizu nje. Sodišče mu je priznalo 8.500 EUR odškodnine.

PRIMER 2

Odškodnina za telesne bolečine, zmanjšano življenjsko aktivnost, strah in skazenost

Ta primer (pod oznako DoR 195/2015) obravnava odškodnino za 16-letnega fanta, ki se je ponesrečil zaradi trčenja treh vozil. Poškodbe so bile številne: hemoragični

šok, udarnine možganov, epiduralni in retroperitonaalni hematomi, zlom frontalne kosti in baze lobanje, zlom medenične kosti, desnega kolka in zygomatične kosti levo, pneumotoraks levo, udarnina abdominalna, desne ledvice, jeter, zlom pubične kosti levo, zlom acetabula desno, poškodba slušnega in ravnotežnega aparata. Napoved ni bila dobra.

Za telesne bolečine mu je sodišče priznalo 45.000 EUR, kar utemeljilo s tem, da je imel hude občasne telesne bolečine 12 do 14 dni, stalne srednje telesne bolečine 18 do 21 dni, stalne zmerne telesne bolečine 3 do 4 tedne, občasne zmerne telesne bolečine pa 3 do 4 tedne. Trpi, in bo tudi v prihodnje trpel, bolečine v kolku in vsakodnevne glavobole.

Nevšečnosti med zdravljenjem so bile številne: splošna anestezija, dihanje z respiratorjem (8 dni), transfuzija, 576-krat RTG, 2-krat UZ, tamponada sinusov, 13-krat CT, EEG, vstavljanje in odstranjevanje katetra v stegensko mišico, drena prsnega koša in dihalnega tubusa, odstranjevanje šivov, prejetje hrane po gastrični sondi, prejetje zdravil in analgetikov, Tregretonola, zdravil za preprečevanje epileptičnih napadov, odvisnost od tuje pomoči, higienske potrebe je moral opravljati v postelji, neprijetni transporti iz Splita v Celje in iz Celja v Ljubljano, 7 rehabilitacijskih programov vsako dopoldne v času hospitalizacije, učenje hoje s hoduljo.

Hospitalizacija je trajala 53 dni in še 60 dni (Inštitut za rehabilitacijo Soča): 2 operaciji, 13 dni na intenzivni negi; urgentni poseg v splošni anesteziji po sprejemu, operativna oskrba zlomov kosti lica, osteosinteza. Zdravljenje je trajalo 2 meseca.

Rehabilitacija je vsebovala razgibavanje, fizioterapijo in drug obsežen rehabilitacijski program. Potrebni so bili tudi številni obiski pri specialistih in osebnem zdravniku.

Za strah mu je bila priznana odškodnina v višini 3.200 EUR. Primarnega strahu ni utrpel zaradi nezavesti, sekundarni strah pa je trpel šele od 9. dne po nesreči dalje. Močan strah je trpel 1 teden, zmeren strah 53 dni in še 1 mesec v času zdravljenja na Inštitutu za rehabilitacijo Soča.

80.000 EUR mu je bilo prisojeno zaradi zmanjšanja življenjskih aktivnosti (zaradi telesnih deficitov 40 %, zaradi psihičnih pa 80 %). Omejena je gibljivost kolka, zaradi posledic poškodbe možganov je prizadeta oziroma zmanjšana motorična sposobnost mišic desne polovice telesa, zato je prizadeto ravnotežje, izgubil pa je tudi sluh na desnem ušesu. Ima psihične težave, ki omejujejo njegovo vključevanje v življenje. Spremenjena je njegova osebnost, upadle so sposobnosti učenja, volja, ima težave s spominom in koncentracijo. Prilagojen mu je moral biti program šolanja. Bil je obetaven igralec nogometa, želel je postati vrhunski športnik. Težave

ima s hojo, pri oblačenju, dviganju bremen nad višino ramen in nad glavo. Pričakovati je poslabšanje stanje. Redno mora jemati antiepileptike

4.000 EUR je prejel iz naslova skaženosti zaradi poškodbe kolka, ker je hoja nestabilna navzven. V prihodnje bo postajala vse bolj asimetrična. Zaradi tega se počuti nelagodno, zapira se vase, v stanovanje, ne želi razlagati, kaj se mu je zgodilo in podoživljati dogodka. Duševno trpi. Brazgotine ima na glavi (vidna le v delu izven lasišča in ko so lasje krajši) in na levi strani prsnega koša (zaradi drenaže), ki je vidna, ko je brez majice.

PRIMER 3

S povzetkom naslednjega primera iz sodne prakse (VSL sodba II Cp 2021/2016) bomo ilustrirali potek konkretnega sodnega postopka, ko je bila le ena stranka deloma uspešna.

Oškodovanec in zavarovalnica sta najprej uspešno sklenili izvensodno poravnavo, potem pa je čez leta oškodovanec zahteval dodatno odškodnino za nepremoženjsko škodo, ki naj bi se pokazala naknadno, po že sklenjeni poravnavi. Tokrat stranki nista uspeli s poravnavo in je sledila zamudna in draga sodna pot, v kateri je bil tožnik deloma uspešen na prvostopnem sodišču, obema strankama pa je bila zavržena pritožba na Višjem sodišču v Ljubljani.

Tožnik je bil 25. 11. 1999 poškodovan kot sopotnik v osebni vozilu. Leta 2003 je z zavarovalnico sklenil poravnavo. Potem je maja 2012 vložil zahtevek zaradi nadalje ugotovljene nepremoženjske škode, ki mu ga zavarovalnica ni priznala in jo je tožil v sodnem postopku. Uveljavljal je odškodninski zahtevek zaradi posebno hude invalidnosti in s tem zmanjšanja življenjskih aktivnosti in zaradi strahu. Sodišče prve stopnje je tožbenemu zahtevku prvega tožnika iz naslova nove nematerialne škode delno ugodilo, in sicer za znesek 19.500,00 EUR, z zamudnimi obrestmi od 9. 5. 2012 do plačila, zavrnilo pa preostali zahtevani znesek do 97.500,00 EUR. Odločitev sodišča sta izpodbijala tako oškodovanec kot tožnik in zavarovalnica kot tožena stranka.

Zavarovalnica je nasprotovala stališču sodišča prve stopnje, da amputacija noge v letu 2011, ki je posledica prometne nezgode v letu 1999, predstavlja novo škodo, za katero tožeča stranka ob sklenitvi izvensodne poravnave ni vedela. Pri tem se je sklicevala na izpoved tožnika, zaslišanega na naroku za glavno obravnavo, da so mu zdravniki v letu 2003 ta poseg priporočili in da je bilo zato ob sklepanju poravnave tožniku lahko jasno, da bo amputacija potrebna. Dosojena odškodnina je bila po mnenju zavarovalnice dosojena bistveno previsoko in v nasprotju z določili uveljavljane sodne prakse.

Tožnik pa je izpodbijal odločitev sodišča v zavrnilnem delu. Trdil je, da je odškodnina iz naslova nepremoženjske škode odmerjena prenizko. Za prvega tožnika je odmerjena prenizko zaradi zmotne ugotovitve dejanskega stanja. Tožnik je bil ob sklepanju poravnave leta 2003 60 % invalid, po amputaciji noge pa je postal 100 % invalid. Teh podatkov sodišče pri določitvi odškodnine ni upoštevalo in je iz naslova odškodnine za zmanjšanje življenjskih aktivnosti dosodilo prenizek znesek. Povsem neutemeljeno je zavrnilo tudi zahtevek iz naslova strahu.

Sodišče je pritožbo zavarovalnice zavrnilo kot neutemeljeno. Obrazložilo je, da je nova škoda tista škoda, ki izvira iz istega škodnega dogodka, a v času sklepanja poravnave ni bilo gotovo, ali bo nastala in če bo, kakšen bo njen obseg. Zato je sodišče pravilno zavzelo stališče do odločilnega vprašanja, ali je bilo ob podpisu poravnave gotovo, da bo do amputacije noge prišlo. Tožnikovo izpovedbo je objektiviziral izvedenec na 11. strani izvedenskega mnenja z ugotovitvijo, da ob takšnem poteku zdravljenja, kot je bil pri tožniku, obstajala možnost, da se bo zdravljenje zaključilo z amputacijo. Ob času sklepanja poravnave 18. 7. 2003 pa to nikakor ni bilo gotovo, pri čemer je izrecno poudaril, da je prav pred sklenitvijo poravnave pri poškodovancu prišlo do začasnega izboljšanja stanja. V času sklepanja sodne poravnave je bila, kot je zaključil izvedenec, amputacija sicer možna, vendar pa ni bila z gotovostjo pričakovana, oziroma ob sklepanju poravnave ni bilo gotovo, da bo pri poškodovancu zaradi osteomielitisa potrebna amputacija desne goleni. Glede na zapisano je pravilen zaključek sodišča prve stopnje, da je prvemu tožniku nastala nova nematerialna škoda, zato je pritožba tožene stranke v tem delu neutemeljena.

Sodišče je zavrnilo tudi pritožbo oškodovanca in zavzelo stališče, da je bila dosojena odškodnina za nepremoženjsko škodo zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti ustrezna. Pritožbeno sodišče je zavrnilo tudi odškodnino iz naslova strahu. To je utemeljilo s tem, da tožnik ni pojasnil, zakaj naj bi trpel primarni ali sekundarni strah. Tožnik je le opisal svoje občutke po amputaciji, kar je sodišče ustrezno upoštevalo pri odmeri odškodnine iz naslova duševnih bolečin zaradi zmanjšanja življenjskih aktivnosti

9.2 DRUGI ORIENTACIJSKI PRIMERI DOLOČANJA ODŠKODNINE

V nadaljevanju navajamo še nekaj primerov denarnih odškodnin za nepremoženjsko škodo, ki jih lahko najdemo na različnih portalih:

- Zneski denarne odškodnine za primer postavljene diagnoze »nateg vratnih mišic«, brez trajnih posledic in z enomesečnim obdobjem zdravljenja, znašajo okvirno 1.800,00 EUR, pri čemer lahko ta znesek variira, odvisno od zavarovalnice in ostalih posebnosti primera.
- Kot sopotnik si je stranka zlomila levo roko in dobila nekaj udarnin. Prejela je 6.800,00 EUR odškodnine.

- 51-letna stranka je imela rupturo (pretrgane mišice) na ramenu leve roke. Za prometno nezgodo je bila kriva sama. V bolniškem staležu je bila 5 mesecev. Iz naslova zavarovanja AO-plus je prejela 16.700,00 EUR odškodnine.
- 46-letno sprehajalko je med sprehodom zbil avtomobil. Na različnih delih telesa je utrpela 4 zlome in nekaj prask. Zdravljenje je trajalo 7 mesecev. Vsi zlomi so se uspešno zacelili in operacija ni bila potrebna. Prejela je 24.900.00 EUR odškodnine.
- 65-letna kolesarka je bila kot kolesar udeležena v prometni nesreči. Zaradi nerodnega padca je imela manjše težave z desno roko. V bolnišnici je bila enkrat na slikanju RTG. Dvakrat je obiskala osebnega zdravnika. Prejela je odškodnino v višini 3.100.00 EUR.
- 26-letnik je pri padcu z motorja utrpel natrgane kolenske vezi in zlom roke. Za nezgodo je bil kriv sam, zdravljenje pa je trajalo 10 mesecev. Zaradi natrganih kolenskih vezi ima manjše trajne posledice. Bil je dodatno zavarovan in prejel odškodnino v višini 32.000.00 EUR (Zakonodaja.com, b. l.).

9.3 SUMARNE OCENE VIŠIN ODŠKODNIN

Po celovitejši študiji, ki jo je izvedla odškodninska družba Odškodnine.eu – Pravna pisarna d. o. o. na podlagi slovenske sodne prakse, se *okvirno prisojene zneski odškodnin za poškodbe po Fisherjevi klasifikacije poškodb gibljejo v naslednjih okvirih:*

- zelo lahke poškodbe: od 900 € do 10.500 €;
- lahke poškodbe: od 950 € do 25.000 €;
- srednje hude poškodbe: od 1.900 € do 88.000 €;
- hude poškodbe: od 5.300 € do 147.000 €;
- zelo hude poškodbe: od 18.000 € do 205.000 €;
- izredno hude poškodbe: od 76.000 € do 430.000 €;
- smrt bližnjega – duševne bolečine: od 1.800 € do 36.000 €;
- težka invalidnost bližnjega - duševne bolečine: od 5.300 € do 39.000 € (Odszkodnine.eu, b. l.).

9.4 INTERVJU PRI ZAVAROVALNICI TRIGLAV

V zvezi s priznavanjem odškodnin na obravnavanem področju smo opravili tudi intervju na Zavarovalnici Triglav, dne 11. 9. 2018, z vodjo regijskega oddelka pravnih škod Matejo Mencin.

1. Kolikšen odstotek odškodninskih zahtevkov za nepremoženjsko škodo razrešite sporazumno z izvensodno poravnavo?

V Zavarovalnici Triglav, d. d. pretežni del odškodninskih zahtevkov za nepremoženjsko škodo rešimo v okviru izvensodnega reševanja zadev in se zaključijo z izvensodno poravnavo, s katero se sporno razmerje dokončno razreši. Ocenjujemo, da je delež tovrstnih zadev, ki se zaključijo z izvensodno poravnavo, približno 90 %, morda celo kakšen odstotek več.

2. Glede katerih vrste škod (telesne bolečine, duševne bolečine zaradi zmanjšane aktivnosti, duševne bolečine zaradi smrti bližnjega, duševne bolečine za skaženost) se je najtežje sporazumeti glede »pravične odškodnine«?

Najtežje se z izvensodno poravnavo zaključijo zahtevki oškodovancev, ki so utrpeli katastrofalno škodo in se jim je življenje zaradi škodnega dogodka v popolnosti spremenilo.

3. Ali zavarovalnica odškodnino prisodi v enotnem znesku ali specificira del odškodnine za vsako vrsto škode, torej posebej za premoženjsko (razbit avto) in posebej za nepremoženjsko (bolečine, strah itd.) in se to zapiše v poravnavo?

Zavarovalnica običajno v poravnalni ponudbi ne specificira nepremoženjske škode po posameznih oblikah, temveč je ta priznana kot enoten znesek, kolikšna premoženjska škoda je priznana poleg nepremoženjske škode, pa je navadno zapisano v opombah poravnave (torej, ali so priznani potni stroški, tuja nega in pomoč, drugi stroški zdravljenja, izguba na dohodku ... ter v kakšni višini so priznani).

4. V koliko primerih je zavarovalnica uspešna v sodnih postopkih?

Ocenjujemo, da je zavarovalnica v pretežni meri uspešna v sodnih postopkih, seveda pa je vse odvisno od celotnega dokaznega postopka, ki se običajno izpelje šele na sodišču (zaslišanje prič, postavitve izvedenca ...).

S tem zadnjim poglavjem smo povezali teorijo s prakso razreševanja odškodninskih zahtevkov in določanja višine odškodnin za nepremoženjsko škodo. Ugotovimo lahko, da so se v sodni praksi izoblikovali določeni okvirni standardi višin odškodnine, ki olajšujejo odločanje za izvensodno poravnavo z zavarovalnico. S tem smo potrdili hipotezo, da se je tudi na tem področju bolje in ceneje izvensodno poravnati kot tvegati drag sodni postopek, v katerem na koncu ne uspemo, kot je pokazal eden od analiziranih primerov.

10 ZAKLJUČKI

Določanje »pravične« odškodnine za nepremoženjsko škodo na področju zavarovanja avtomobilske odgovornosti je, tako kot v drugih škodnih primerih, vedno nekaj negotovega, saj se denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki jo predstavljajo pretrpljene telesne ter duševne bolečine zaradi dolgotrajnega zdravljenja poškodb, manjše življenjske aktivnosti, smrti bližnjega ali skaženosti, ne da matematično izračunati, ker življenje in zdravje nimata cene. Kljub temu pa je primerno, da človek za takšno škodo dobi neko zadoščenje, tolažbo. Ugotovili smo, da ima pravno priznavanje nepremoženjske škode dolgo zgodovino. Kljub vsemu nas je zanimalo, kako zavarovalna in sodna praksa pristopata k reševanju tovrstnih zahtevkov. Želeli smo preveriti hipotezo, ali imata oškodovanec in zavarovalnica na voljo dovolj podlag iz sodne prakse za izvensodno poravnavo ali se oškodovanci v teh primerih še vedno v velikem številu obračajo na sodišča. Tam pa je postopek drag in nepredvidljiv.

Prišli smo do zaključka, da odškodninski zahtevki glede tovrstne nepremoženjske škode naravnost kličejo k poskusu oziroma vztrajanju pri izvensodni poravnavi, za katero je po pravilih obligacijskega prava značilno, da morata obe strani v določeni negotovi situaciji razrešiti spor z vzajemnim popuščanjem. Da je lahko sodni postopek dvorezen meč, smo dokazali z obravnavanim primerom.

V teoretičnem delu diplomskega dela smo ugotovili, da je »pravična odškodnina«, ki jo Obligacijski zakonik predvideva kot zadoščenje za nepremoženjsko škodo, t. i. »pravni standard«. To je manj opredeljeni pojem v pravni normi, ki omogoča veliko prilagoditev ocene pravične odškodnine glede na vse okoliščine posameznega primera. Upoštevati je treba npr. stopnjo in trajanje konkretnih telesnih in duševnih bolečin, pomen prizadete dobrine idr. V slovenski pravni literaturi je o problemu določanja odškodnine za nepremoženjsko škodo veliko napisanega. Avtorji poudarjajo, da pojem nepremoženjske škode ni združljiv z nikakršno tarifo ali tabeliranjem ustreznih odškodnin za posamezne primere nepremoženjskih škod.

Pri opredelitvi problema se nam je torej postavilo vprašanje, ali v praksi obstaja zadostna kategorizacija oziroma standardizacija višine odškodnin za posamezne vrste telesnih in duševnih škod. Ugotovili smo, da na tem področju obstaja mednarodna harmonizacija v okviru Sveta Evrope. Pri ponujanju odškodnin si zavarovalna praksa pomaga s t. i. Fischerjevim sistemom kategorizacije telesnih poškodb v kombinaciji z Mednarodno klasifikacijo funkcioniranja, zmanjšanja zmožnosti in zdravja v fizikalni in rehabilitacijski medicini (MKF). Predvsem pa se je v dolgi tradiciji že toliko razvila sodna praksa, da so zbirke sodnih odločb postale za prakse nepogrešljivo okvirno vodilo pri izračunavanju odškodnin za nepremoženjsko škodo v konkretnih primerih.

Čeprav ni uradnih statistik, je iz raznih objavljenih člankov in spletnih strani zavarovalnic razvidno, da poravnave dosegajo izredno visok odstotek med obravnavanimi odškodninskimi zahtevki. To je potrdil tudi poseben intervju, ki smo ga izvedli z našo največjo zavarovalnico.

Obravnavali smo tudi več rešenih sodnih primerov, na katere se stranke lahko oprejo pri odločanju za sklenitev izvensodne poravnave v podobnih primerih.

Na tej podlagi smo potrdili izhodiščno hipotezo, da vztrajanje pri sodnem postopku, razen morda v kakšnem netipičnem primeru, ni smiselno in se priporoča izvensodna poravnava.

Obravnavali smo tudi vlogo obveznega avtomobilskega zavarovanja, tj. zavarovanja odgovornosti lastnika vozila za škodo, ki jo premikajoče vozilo povzroči tretjim. Tu se pridružujemo tistim, ki opozarjajo tudi na nekatere pomisleke, čeprav je obvezno zavarovanje na področju odgovornosti v prometu nujno. Problem je namreč lahko v tem, da lahko obvezno zavarovanje vpliva na sodišča, da strožje obravnavajo odgovornost povzročitelja in dosodijo višjo odškodnino, vedoč, da jih bodo močne zavarovalnice lahko izplačale. Obvezno zavarovanje pa lahko tudi zmanjša varnostno ozaveščenost voznikov, ki se zavedajo, da bo odškodnino izplačala zavarovalnica, čeprav zavarovalnice voznike spodbujajo k pazljivosti s t. i. sistemom bonus/malus.

LITERATURA IN VIRI

Berger Škrk, A. (2010). *Denarna odškodnina za nepremoženjsko škodo: pregled sodne prakse Vrhovnega sodišča RS: harmonizacija na ravni EU in Sveta Evrope*. Ljubljana: GV založba.

Bolarič, N. (2008). Zavarovalnice o številu pritožb svojih strank nerade govorijo. *Finance*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <https://www.finance.si/222618>.

Božič Penko, A. (2003). *Strah kot nepremoženjska škoda*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Burger, H. in Goljar, N. (2013). Mednarodna klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja v fizikalni in rehabilitacijski medicini. V Burger, H. in Goljar, N. (ur.), *Novejše diagnostične in terapevtske metode v celostni rehabilitaciji. 24. dnevi rehabilitacijske medicine: zbornik predavanj, Ljubljana, 22. in 23. marec 2013* (str. 8–15). Ljubljana: Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije – Soča.

Cigoj, S. (1978). *Komentar Zakona o obligacijskih razmerjih*. Ljubljana: ČZ Uradni list.

Cigoj, S. (1982). *Avtomobilist*. Ljubljana: ČZ Uradni list.

Ivanjko, Š. (1999). *Uvod v zavarovalno pravo*. Maribor: Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta.

Jadek Pensa, D. et al. (2003). Denarna odškodnina za nepremoženjsko škodo. V Plavšak, N. et al. (ur.), *Obligacijski zakonik s komentarjem (splošni del), 1 knjiga*. Ljubljana: GV Založba.

LEXPRA. (b. l.). *Kazalo*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <http://www.iusinfo.si/Judikati/KazaloNegm>.

Obligacijski zakonik (OZ-UPB1). Uradni list RS, št. 97/2007.

Odszkodnine.eu. (b. l.). *Višina odškodnin*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <http://odskodnine.eu/visina-odskodnin.html>.

Poravnava. (b. l.). Kako ravnati po prometni nesreči. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <http://www.poravnava.net/kako-ravnati-v-primeru-prometne-nesrece>.

Slovensko zavarovalno združenje. (2013). *Zavarovalni kodeks*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <https://www.zav-zdruzenje.si/wp-content/uploads/2017/08/Zavarovalni-kodeks.pdf>.

Slovensko zavarovalno združenje. (b. l.). *Organiziranost*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <https://www.zav-zdruzenje.si/zdruzenje/organiziranost>.

Viršek, M. (2001). Sodna in zavarovalna praksa v zavarovalništvu. *Svetovalec*, 2001(8).

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu. Uradni list RS, št. 93/07.

Zakon o zavarovalništvu (ZZAVAR-UPB7). Uradni list RS, št. 99/10.

Zakonodaja.com. (b. l.). *Odškodnina za prometno nesrečo*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <https://zakonodaja.com/pravna-pomoc/odskodnina-za-prometno-nesreco>.

Zavarovalnica Triglav. (b. l.a). *Arbitraža*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova <http://www.triglav.si/arbitraza>.

Zavarovalnica Triglav. (b. l.b). *Avtomobilska odgovornost – AO*. Pridobljeno 23. 10. 2018 z naslova http://www.triglav.si/zavarovanja/posamezniki/avtomobilska_zavarovanja/avtomobilska_odgovornost_ao.

Žnidaršič, B. (2004). *Zavarovalništvo in varnost: Zavarovalništvo kot mehanizem zagotavljanja varnosti posameznika v sodobni družbi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede in Slovensko zavarovalno združenje.

Okrožno sodišče v MB opr. 833/96

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP, Uradni list RS (13.6.1994)

Zakon o pravnem postopku (ZPP-UPB3)

PRILOGE

Priloga 1: Splošni pogoji za zavarovanje avtomobilske odgovornosti

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.d.
MIKLOŠIČEVA CESTA 19, LJUBLJANA

P-G-aod
11-7

Splošni pogoji za zavarovanje avtomobilske odgovornosti

Uvodne določbe

Izrazi v teh pogojih pomenijo:

- **zavarovalec** osebo, ki sklene zavarovalno pogodbo z zavarovalnico;
- **zavarovanec** osebo, katere premoženjski interes je zavarovan;
- **sozavarovane osebe** osebe, na katere se razširja zavarovalno kritje
- **zavarovalni primer** dogodek, ki utegne imeti za posledico uveljavljanje odškodninskih zahtevkov oškodovanca;
- **zavarovalna vsota** vsoto, do katere je zavarovan premoženjski interes;
- **premija** znesek, ki ga zavarovalec plača zavarovalnici po zavarovalni pogodbi;
- **polica** listino o zavarovalni pogodbi.

1. člen - ZAVAROVANE NEVARNOSTI

(1) Zavarovalnica povrne škodo, ki je posledica uveljavljanja odškodninskih zahtevkov tretjih oseb na podlagi civilnega prava, če je pri uporabi in posesti vozila, navedenega v polici, prišlo do:

- 1) smrti, telesne poškodbe ali prizadetega zdravja neke osebe (škoda zaradi smrti, telesne poškodbe in prizadetega zdravja);
- 2) uničenja ali poškodovanja stvari (škoda zaradi uničenja in poškodovanja stvari).

(2) Poleg lastnika vozila so zavarovane vse osebe, ki imajo po volji lastnika opravke z vozilom (uporabnik, voznik, sprevodnik, spremljevalec in podobno), kot tudi osebe, ki se prevažajo z vozilom po volji njegovega lastnika oziroma uporabnika – sozavarovane osebe.

(3) Z zavarovanjem motornega vozila je krita tudi škoda, ki jo povzroči priklopno vozilo, dokler je speto z njim in potem, ko ločeno od motornega vozila učinkuje v funkcionalni povezanosti z njim. Isto velja za vsako vlečeno vozilo, ki ga zaradi okvare ali drugega vzroka vleče zavarovano vozilo.

(4) Dogovorjeni zavarovalni vsoti za škodo zaradi smrti, telesnih poškodb in prizadetega zdravja neke osebe in za škodo zaradi uničenja ali poškodovanja stvari predstavljata zgornjo mejo obveznosti zavarovalnice za vsak posamezni zavarovalni primer, ne glede na število oškodovancev. Več časovno povezanih škod predstavlja en zavarovalni primer, če škode nastanejo zaradi istega vzroka. Ob zvišanju predpisanih najnižjih zavarovalnih vsot veljajo višje zavarovalne vsote tudi za zavarovalne primere iz veljavnih zavarovalnih pogodb, sklenjenih pred povišanjem zavarovalnih vsot, ki so nastali po uveljavitvi povišanja. Denarni zneski predpisanih najnižjih zavarovalnih vsot se zvišujejo v skladu z Zakonom o obveznih zavarovanjih v prometu in objavo ministra, pristojnega za finance.

2. člen - NEZAVAROVANE NEVARNOSTI

(1) Iz zavarovalnega kritja so izključeni odškodninski zahtevki:

- 1) ki po pogodbi ali po posebnem pisnem dogovoru presegajo obseg obveznosti, ki izvira iz pravnih predpisov o odgovornosti;
- 2) ki se nanašajo na stvari, ki jih ima zavarovanec ali kaka druga zavarovana oseba na skrbi, zlasti če jih prevaža, uporablja ali hrani;
- 3) voznika vozila, s katerim je bila povzročena škoda;
- 4) zavarovalca, lastnika, solastnika in skupnega lastnika vozila, s katerim je bila povzročena škoda, in sicer za škodo na stvareh;
- 5) oškodovancev, ki jim je škoda nastala:
  - zaradi uporabe vozila na športnih prireditvah, za katere so bila izdana uradna dovoljenja, pri katerih je pomembno, da se doseže največja hitrost ali pri vadbenih vožnjah;
  - zaradi delovanja jedrske energije, nastale med prevozom jedrskega materiala;
  - zaradi vojnih operacij, uporov ali terorističnih dejanj, pri čemer mora zavarovalnica dokazati, da je škodo povzročil tak dogodek.

(2) Če je s premijskim cenikom za razširitev zavarovalnega kritja ali za povečano nevarnost določena dodatna premija in če ta ni plačana, ima zavarovalnica:

- 1) pravico od zavarovanca in sozavarovane osebe izterjati del odškodnine z zamudnimi obrestmi in stroški v razmerju med dodatno premijo, ki ni bila plačana in premijo, ki bi zaradi razširitve zavarovalnega kritja ali povečane nevarnosti morala biti plačana;
- 2) pravico od zavarovanca in sozavarovane osebe izterjati del odškodnine z zamudnimi obrestmi in stroški po določbi prejšnje točke tudi takrat, kadar je prepustil vozilo v upravljanje osebi z lastnostmi, ki pomenijo povečano nevarnost in se zanjo zahteva plačilo dodatne premije.

Za povečano nevarnost ali razširitev kritja se skladno s premijskim cenikom za zavarovanje avtomobilske odgovornosti šteje posest in uporaba vozila:

- pri sodelovanju na dirkah, vadbenih vožnjah ali drugih tekmovanjih, za katera niso bila izdana uradna dovoljenja,
- za čas mobilizacije ali zasega s strani oblasti v mirnodobnem stanju,
- v zakupu ali v najemu (rent-a-car),
- za taksi službo,
- med testiranjem,
- med moto skiringom,
- pri prevozu nevarnih snovi,
- pri prevozu drugega poškodovanega vozila,
- v lasti pravne osebe,
- ki ga vozi voznik z manj kot 3 leti vozniških izkušenj ali voznik, ki vozi s spremljevalcem v skladu z veljavno zakonodajo. Vozniške izkušnje se pričnejo šteti z dnem prve pridobitve vozniškega dovoljenja ustrezne kategorije.

3. člen - IZGUBA ZAVAROVALNIH PRAVIC

(1) Zavarovanec in sozavarovane osebe izgubijo svoje pravice iz zavarovanja:

- 1) če je voznik vozilo uporabljal za drugačen namen, kot je to določeno v zavarovalni pogodbi;
- 2) če voznik ni imel veljavnega vozniškega dovoljenja tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo, ki ga je vozil, razen če je vozilo vozil kandidat za voznika motornih vozil ali skupine vozil pri učenju vožnje ob upoštevanju vseh predpisov, ki urejajo ta pouk;
- 3) če je bilo vozniku odvzeto ali začasno odvzeto vozniško dovoljenje, oziroma se mu je izvrševala izrečena kazen ali varstveni ukrep prepovedi vožnje vozila določene vrste ali kategorije oziroma varstveni ukrep prepovedi uporabe tujega vozniškega dovoljenja na ozemlju Republike Slovenije, varstveni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja ali kazen prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja;
- 4) če je voznik vozilo upravljal pod vplivom alkohola, mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi. Šteje se, da je voznik pod vplivom alkohola v naslednjih primerih:
  - a) če ima zaradi uživanja alkoholnih pijač v krvi več kot 0,50 grama alkohola na kilogram krvi oziroma če ima več kot 0,24 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka;
  - b) če ne glede na koncentracijo alkohola kaže znake motenj v vedenju, katerih posledica je lahko nezanesljivo ravnanje v cestnem prometu;
  - c) če je alkocest pozitiven, voznik pa ne poskrbi, da bi bila s krvno analizo natančno ugotovljena stopnja njegove alkoholiziranosti, razen če odvzem krvi ogroža njegovo zdravje (npr. hemofilija);

PG-aod/11-7

- d) če se po prometni nesreči izmakne preiskavi svoje alkoholiziranosti oziroma jo odkloni ali konzumira alkohol, tako da onemogoči ugotavljanje prisotnosti alkohola v krvi, oziroma stopnje alkoholiziranosti v trenutku nastanka prometne nesreče.
- Šteje se, da je voznik pod vplivom mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi:
- e) če se s strokovnim pregledom ugotovi, da kaže znake motenj v vedenju, ki povzročajo nezanesljivo ravnanje v prometu zaradi uživanja mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi ali če po prometni nesreči uživa mamil, psihoaktivna zdravila ali druge psihoaktivne snovi ter tako onemogoči ugotavljanje prisotnosti navedenih snovi v organizmu v trenutku nastanka prometne nesreče;
- f) če se po prometni nesreči izmakne preiskavi ali jo odkloni oziroma odkloni možnost ugotavljanja prisotnosti mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi v njegovem organizmu.
- 5) če je voznik škodo povzročil namenoma;
- 6) če vozilo, ki ga je voznik vozil, ni bilo tehnično brezhibno; Šteje se, da vozilo ni bilo tehnično brezhibno, če ni imelo veljavnega tehničnega pregleda.
- 7) če je voznik po nesreči zapustil kraj dogodka, ne da bi posedoval svoje osebne podatke in podatke o zavarovanju.
- (2) Zavarovanec in sozavarovane osebe ne izgubijo svojih pravic po prejšnjih določbah tega člena:
- 1) če zavarovanec oziroma sozavarovana oseba dokaže:
- a) da ni kriv za obstajanje okoliščin iz 2), 6) in 7) točke (1) odstavka tega člena,
- b) da nastanek škode ni v vzročni zvezi z njegovo alkoholiziranostjo ali uživanjem mamil, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi;
- 2) za del škode, za katero je odgovoren oškodovanec, ker je pristal, da se prevaža z vozilom pod okoliščinami iz 1), 2), 3), 4) in 6) točke (1) odstavka tega člena (deljena odgovornost) in so mu te okoliščine morale biti znane, če ta del škode zavarovalnica izplača, čeprav je oškodovanec zahtevak v tem delu neutemeljen.
- (3) Zavarovalnica ima pravico od zavarovanca in odgovornih oseb, ki so izgubile svoje pravice iz zavarovanja po (1) odstavku tega člena, uveljavljati povračilo izplačanih zneskov skupaj z obrestmi in stroški, vendar največ do zneska, ki ga določa Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu. V primeru iz 5) točke (1) odstavka tega člena pa lahko zavarovalnica uveljavlja povračilo v celoti.
- 4. člen - ZAVAROVALNE OBEVZNOSTI**
- (1) Zavarovanec je dolžan obvestiti zavarovalnico o zavarovalnem primeru najpozneje v treh dneh od dneva, ko zanj izve.
- (2) Zavarovanec mora po svojih najboljših močeh pomagati zavarovalnici pri razjasnitvi vprašanja odgovornosti. Zato ji mora dati samo resnične in izčrpe podatke o poteku prometne nesreče in njenih okoliščinah.
- (3) Če so proti zavarovancu ali osebi, za katero on odgovarja, uvedene kazenske poizvedbe ali kazenska preiskava, ali če je vložena obtožnica, ali če je izdana odločba v upravno-kazenskem postopku, je zavarovanec dolžan o tem nemudoma obvestiti zavarovalnico, četudi ji je zavarovalni primer že prijavil.
- (4) Če so na zavarovanca postavljeni odškodninski zahtevki ali je proti njemu vložena odškodninska tožba, ali premoženjsko-pravni zahtevak v kazenskem postopku, mora o tem brez vsakega odlašanja obvestiti zavarovalnico in ji dostaviti vse listine, ki vsebujejo te zahtevke.
- (5) Zavarovanec mora vodstvo pravde zaupati zavarovalnici in dati pravdo pooblastilo tisti osebi, ki jo določi zavarovalnica.
- (6) Zavarovanec mora obravnavanje odškodninskih zahtevkov prepustiti zavarovalnici, zaradi česar ni upravičen, da bi zahtevke zavrnil, zlasti pa jih ne sme pripoznati.
- (7) Kršitev teh obveznosti ima za posledico zmanjšanje dajatev zavarovalnice za toliko, za kolikor je škoda zaradi teh kršitev večja. Pri tem je mišljena zlasti škoda zaradi pravnih stroškov in zamudnih obrestí.
- 5. člen - OBEVZNOSTI ZAVAROVALNICE**
- (1) Zavarovalnica je dolžna ob sklenitvi zavarovanja zavarovalcu izročiti veljavne zavarovalne pogoje, ki so sestavni del zavarovalne pogodbe.
- (2) Zavarovalnica je dolžna preučiti odškodninske zahtevke tako po temelju kot po višini, poravnati upravičene zahtevke v rokih, določenih s predpisi odškodninskega prava ter poskrbeti za obrambo zavarovalnika pred neutemeljenimi ali pretiranimi odškodninskimi zahtevki. Če zavarovalnica krši to svojo obveznost, ki jo ima proti zavarovancu, mu je odškodninsko odgovorna, še zlasti pa ni upravičena do zneska zamudnih obrestí, ki jih je treba plačati od glavnice, vračunati v zavarovalno vsoto ali njen preostanek.
- (3) Zavarovalnica je pooblaščenca, da v imenu zavarovanca daje vse izjave, ki so po njenem mnenju potrebne glede povračila škode ali obrambe pred neutemeljenimi ali pretiranimi zahtevki.
- (4) Stroške obrambe zavarovanca v kazenskem postopku povrne zavarovalnica samo v primeru, če je izrecno pristala na zagovornika in se zavezala k povračilu stroškov.
- (5) Stroške pravnega postopka zavarovalnica povrne, če se je zavarovanec praval s soglasjem zavarovalnice, ali če je zavarovanca zastopala oseba, ki jo je določila zavarovalnica. Ti stroški se povrnejo v celoti, ne glede na višino zavarovalne vsote. Če pride do pravde, ne da bi povod zanjo dala zavarovalnica, nosi ona le tisti del pravnih stroškov, ki ustreza razmerju med zavarovalno vsoto in prisojeno odškodnino.
- (6) Zavarovalnica postane prosta obveznosti do zavarovanca iz prejšnjih odstavkov tega člena, če mu povrne dotedanje pravne stroške in izplača ali da na vojo zavarovalno vsoto oziroma njen preostanek.
- 6. člen - IZVEDENSKI IN PRITOŽBENI POSTOPEK**
- (1) Vsaka pogodbená stranka lahko zahteva, naj določena sporna dejstva ugotavljajo izvedenci.
- (2) Vsaka stranka imenuje enega izvedenca izmed oseb, ki s strankami niso v delovnem razmerju. Imenovana izvedenca pred začetkom dela imenujeta tretjega izvedenca, ki da svoje mnenje le, kadar so ugotovitve prvih dveh izvedencev različne in le v mejah njihovih ugotovitev.
- (3) Vsaka stranka nosi stroške za izvedenca, ki ga je imenovala, za tretjega izvedenca nosi vsaka stranka polovico stroškov.
- (4) Ugotovitve izvedencev so obvezne za obe strani.
- (5) Zoper poravnalno ponudbo zavarovalnice ali odklonitev zahtevka je dovoljena pisna pritožba na pritožbeno komisijo zavarovalnice. Pritožba se vloží pri tisti organizacijski enoti zavarovalnice, ki je zahtevak obravnavala.
- (6) Zavarovalnica obravnava tudi pritožbe, v katerih se zatrjuje kršitev poslovne morale. Pritožba se vloží pri tisti organizacijski enoti zavarovalnice, pri kateri naj bi kršitev nastala.
- 7. člen - OBMOČJE VELJAVNOSTI ZAVAROVANJA**
- (1) Zavarovanje velja na območju Republike Slovenije in držav, ki so podpisnice Sporazuma med nacionalnimi zavarovalnimi biroji držav članic Evropskega gospodarskega prostora in drugih pridruženih članic oziroma območju držav, podpisnic Splošnih pravil (zelena karta) ter območju ostalih držav.
- (2) Zavarovalnica prevzema obveznost do oškodovanca v državah, ki so podpisnice Sporazuma med nacionalnimi zavarovalnimi biroji držav članic Evropskega gospodarskega prostora in drugih pridruženih članic oziroma držav, podpisnic Splošnih pravil (zelena karta) do višine najnižjih predpisanih zavarovalnih vsot obiskane dežele, če so te višje od zavarovalnih vsot, dogovorjenih z zavarovalno pogodbo. Če pa so pogodbene vsote višje od najnižjih predpisanih zavarovalnih vsot obiskane dežele, prevzema zavarovalnica obveznost do teh višjih vsot.
- (3) V vseh ostalih državah prevzema zavarovalnica obveznost do višine najnižjih predpisanih zavarovalnih vsot v Republiki Sloveniji in v okviru predpisov o odškodninskem in zavarovalnem pravu Republike Slovenije.
- (4) Za vozila s tujo registracijo, za katera je sklenjeno mejno zavarovanje avtomobilske odgovornosti po teh zavarovalnih pogojih, velja zavarovanje samo v državah Evropskega gospodarskega prostora in Švici. V teh državah zavarovalnica prevzema obveznost do oškodovanca v skladu z določili 2. odstavka tega člena. Mednarodne zelene karte v zvezi s tem zavarovanjem ni mogoče izdati.
- 8. člen - ZAČETEK IN KONEC ZAVAROVALNEGA KRITJA**
- (1) Obveznost zavarovalnice iz zavarovalne pogodbe se prične po izteku 24. ure dneva, ki je v polici naveden kot začetek zavarovanja, če ni drugače dogovorjeno, in če je do tega dne plačana prva premija, oziroma po izteku 24. ure dneva, ko je premija plačana.
- (2) Obveznost zavarovalnice preneha po izteku 24. ure dneva, ki je v polici naveden kot dan poteka zavarovanja. Če je v polici naveden samo začetek zavarovanja, se zavarovanje nadaljuje iz leta v leto, dokler ga katera od pogodbenih strank ne odpove. Odpovedati ga mora vsaj 3 mesece pred koncem tekočega zavarovalnega leta.
- (3) Pri zavarovanju, sklenjenem za eno leto, se obojestransko obveznosti in pravice iz pogodbe podaljšajo za 30 dni (respiro rok), če zavarovalnici vsaj 3 dni pred iztekom zavarovanja ni bila vročena zavarovalčeva izjava, da ne pristane na takšno podaljšanje. Če pride v respiro roku do zavarovalnega primera, je zavarovalec dolžan plačati premijo za celo zavarovalno leto, s tem da je zavarovanje sklenjeno za eno leto od dneva, ko je prenehalo veljati prejšnje zavarovanje.

PG-aod/11-7

- (4) Če se med trajanjem zavarovanja spremeni lastnik vozila, obveznost zavarovalnice preneha ob 24. uri dneva, ko novi lastnik vozila sklene zavarovalno pogodbo za to vozilo. Obveznost zavarovalnice pa preneha prej, če je pred tem časom že začela učinkovati nova zavarovalna pogodba.
- (5) Če je zavarovanje sklenjeno za več kot tri leta, sme po preteku tega časa vsaka stranka z odpovednim rokom šestih mesecev odstopiti od pogodbe, s tem da to pisno sporoči drugi stranki.

9. člen - DOLOČANJE ZAVAROVALNE PREMIJE NA PODLAGI ŠKODNEGA DOGAJANJA

- (1) Škodno dogajanje se pri določanju zavarovalne premije upošteva na enega izmed načinov:
- za vsako vozilo posebej v odvisnosti od števila prijavljenih škod ali
  - za skupino 11 ali več vozil v odvisnosti od razmerja med likvidiranimi škodami in plačano zavarovalno premijo.
- (2) Prijavljena škoda je odškodninski zahtevek, na podlagi katerega je zavarovalnica izplačala odškodnino oziroma je ta ob nadaljnjem ali obnovi zavarovanja v postopku likvidacije.
- (3) Prvi način pri določanju zavarovalne premije na podlagi števila prijavljenih škod se uporablja pri zavarovanju avtomobilske odgovornosti vseh vrst vozil, razen pri zavarovanju vozil, ki so v popravilu v delavnicah vseh vrst in pri posebnih oblikah zavarovanja avtomobilske odgovornosti. Zavarovalna premija se določa za vsako vozilo posebej, upoštevajoč pretekli čas trajanja zavarovanja vozila določene vrste brez prijavljene škode oziroma število prijavljenih škod v preteklem zavarovalnem letu.
- (4) Če se je zavarovanec, ki zavaruje hkrati najmanj 11 vozil katerekoli vrste na katerikoli način za katerikoli obseg, odločil za drugi način prilagajanja zavarovalne premije škodnemu dogajanju, se določi zavarovalna premija za vsa ta vozila, upoštevajoč tudi razmerje med likvidiranimi odškodninami in plačano zavarovalno premijo v preteklih treh koledarskih letih.

Na ta način se zavarovalna premija določa tudi za vozila v času popravila v delavnicah vseh vrst, kakor tudi pri posebnih oblikah zavarovanja za zavarovanje avtomobilske odgovornosti.

Razmerje med likvidiranimi škodami in plačano zavarovalno premijo po prejšnjem odstavku se ugotavlja tako, da se poprej opravi revalorizacija likvidiranih škod in plačane zavarovalne premije na vrednosti zadnjega opazovanega leta pred letom, za katerega se ugotavlja bonus oziroma malus. Faktorji revalorizacije se določajo na podlagi gibanja maloprodajnih cen v Republiki Sloveniji v razdobjih od 1. 10. vsakega prejšnjega leta do 1. 10. zadnjega opazovanega leta.

10. člen - DOLOČANJE ZAVAROVALNE PREMIJE OB UPORABIANJU ŠTEVILA PRIJAVLJENIH ŠKOD

- (1) Če je ob sklenitvi zavarovanja dogovorjeno, da se pri določanju zavarovalne premije upošteva pretekli čas trajanja zavarovanja brez prijavljene škode, oziroma število prijavljenih škod v preteklem zavarovalnem obdobju za vsako vozilo posebej, se le-ta določi na podlagi razvrstitve v ustrezni premijski razred, s katerim je določen odstotek izhodiščne zavarovalne premije, ki jo je potrebno upoštevati. Izhodiščna zavarovalna premija je zavarovalna premija, ki je s premijskim cenikom za zavarovanje avtomobilske odgovornosti določena za zavarovanje vozila določene vrste, tehničnih lastnosti ter višine kritnih obveznosti.

Premijski razredi in odstotki izhodiščne zavarovalne premije so:

Premijski razred	Odstotki izhodiščne zavarovalne premije	Premijski razred	Odstotki izhodiščne zavarovalne premije
4	50	13	95
5	55	14	100
6	60	15	110
7	65	16	120
8	70	17	135
9	75	18	150
10	80	19	170
11	85	20	200
12	90		

- (2) Razvrščanje v določeni premijski razred se opravlja takole:
- 1) za vsako novo zavarovanje se premija določi po 14. premijskem razredu. Za novo zavarovanje se šteje zavarovanje, ki ga je zavarovanec sklenil za vozilo prvič in zavarovanje, ki ga je zavarovanec sklenil po preteku več kot treh let, odkar mu je prenehalo veljati prejšnje zavarovanje;
  - 2) vsako zavarovalno leto brez prijavljene škode za vozilo iste vrste omogoča razvrstitev za en premijski razred nižje v naslednjem zavarovalnem letu (bonus);

- 3) vsaka prijavljena škoda v preteklem zavarovalnem letu oziroma obdobju z vozilom iste vrste ima za posledico razvrstitev za tri premijske razrede višje v naslednjem zavarovalnem letu (malus), s tem da se pri tem upošteva največ štiri prijavljene škode v istem zavarovalnem letu oziroma obdobju;
- 4) pri zavarovanju vsakega kakršnegakoli naslednjega vozila se zavarovalna premija določi enako kot za novo zavarovanje;
- 5) razvrščanje do sedaj že zavarovanih vozil v premijske razrede po teh zavarovalnih pogojih se opravi na podlagi ugotovljenega odstotka obračunane izhodiščne zavarovalne premije za zadnje zavarovalno obdobje in škodnega poteka v tem obdobju.

11. člen - DOLOČANJE ZAVAROVALNE PREMIJE NA PODLAGI RAZMERJA MED LIKVIDIRANIMI ŠKODAMI IN PLAČANO ZAVAROVALNO PREMIJO

Če je ob sklenitvi zavarovanja dogovorjeno, da se pri določanju zavarovalne premije upošteva razmerje med likvidiranimi škodami in plačano premijo, se zavarovalna premija določi takole:

- zavarovancu, pri katerem je razmerje med likvidiranimi škodami in plačano zavarovalno premijo v preteklih treh koledarskih letih znašalo manj kot 68,0 %, se zavarovalna premija za prihodnje zavarovalno obdobje zniža (bonus) v višini polovice razlike med 68,0 % in v odstotku izraženega doseženega razmerja;
- zavarovanec, ki v preteklih treh letih ni imel likvidirane škode, ima pravico do 50 % bonusa;
- zavarovancu, pri katerem je razmerje med likvidiranimi škodami in plačano zavarovalno premijo v preteklih treh koledarskih letih znašalo več kot 93,5 %, se zavarovalna premija za prihodnje zavarovalno obdobje zviša (malus) v odstotku, ki je enak polovici razlike med doseženim razmerjem in 93,5 %, s tem da zvišanje ne more znašati več kot 85,0 %.

12. člen - DRUGE DOLOČBE O BONUSU IN MALUSU

- (1) Pri določanju zavarovalne premije veljajo ob upoštevanju števila prijavljenih škod še tele določbe:
- 1) če je zavarovanec imel sklenjeno zavarovanje za dobo, krajšo od enega leta, se to zavarovanje v naslednjem zavarovalnem letu ne upošteva kot podlaga za znižanje premije, in sicer ne glede na to, da ni prijavil škode, upošteva pa se število škod iz tega obdobja;
  - 2) če je bilo zavarovanje prekinjeno, ima zavarovanec po prekinitvi za isto vozilo ali drugo vozilo iste vrste pravico do istega bonusa, če je do prekinitve zavarovanja prišlo pred potekom zavarovalnega leta in če prekinitev ni trajala dalj kot 3 leta, ob pogoju, da v prejšnjem obdobju do sklenitve nove zavarovalne pogodbe ni bila prijavljena škoda. Če je do prekinitve zavarovanja prišlo po izteku zavarovalnega leta, med katerim ni bila prijavljena škoda in škoda ni prijavljena tudi v obdobju prekinitve zavarovanja, ima zavarovanec pravico do bonusa, kot da prekinitev ni bilo, ob pogoju, da prekinitev ni trajala dalj kot 3 leta;
  - 3) v primeru odsvojitve zavarovanega vozila se pravica do bonusa oziroma obveznost plačila malusa ne prenese na novega lastnika oziroma uporabnika vozila, razen pri prenosu lastniške pravice na vozilo na zakonca (darovalec s tem izgubi bonus). Če zavarovanec po uničenju, odsvojitvi in podobno prej zavarovanega vozila zavaruje drugo vozilo, se pridobljena pravica do bonusa oziroma obveznost plačila malusa prenese na to drugo vozilo, če je vozilo iste vrste. Bonus oziroma malus se obračunava od zavarovalne premije za novo vozilo. Zamenjava mora biti opravljena v 3. letih;
  - 4) zavarovanec se pri zamenjavi zavarovalnice razvrsti v ustrezni premijski razred na podlagi pisnega potrdila prejšnje zavarovalnice o prejšnjem trajanju zavarovanja in številu zaporednih let brez prijavljene škode oziroma številu prijavljenih škod. Če zavarovanec tega potrdila ne predloži, se ga razvrsti v 14. premijski razred.
- (2) Za določanje zavarovalne premije na podlagi razmerja med likvidiranimi škodami in plačano zavarovalno premijo veljajo še tele določbe:
- 1) bonus oziroma malus se po teh pogojih obračunava tudi za vozila, ki jih zavarovanec nabavi med tekočim zavarovalnim letom;
  - 2) v primeru prekinitve zavarovanja in ponovne sklenitve zavarovalne pogodbe se zavarovancu obračuna bonus oziroma malus na podlagi rezultata zadnjih treh koledarskih let trajanja zavarovanja. Če je prekinitev trajala več kot dve leti, se obračuna premija brez bonusa in malusa;
  - 3) kadar zavarovalnica nima na voljo podatkov o škodah in premijah za najmanj tri predhodna koledarska leta, ker zavarovanec prej

PG-aod/11-7

- ni bil zavarovan v dovolj dolgem razdobju, se za ugotavljanje bonusa in malusa uporabijo razpoložljivi podatki za dve oziroma samo za eno koledarsko leto;
- določbe o določanju zavarovalne premije z upoštevanjem razmerja med likvidiranimi škodami in plačano zavarovalno premijo se uporabljajo le pri zavarovancih, ki imajo ob koncu preteklega koledarskega leta zavarovanih 11 ali več vozil.
  - Šteje se, da škoda ni prijavljena, če je v roku 3 let likvidirana brez izplačila odškodnine ali je celotni izplačani znesek iz kakršnegakoli naslova regresiran, zavarovanec sam povrne škodo, škodo povzroči nepooblaščen voznik, za čigar ravnanje ni odgovoren zavarovanec in ni član ožje družine, škoda z zavarovanim vozilom nastane v času mobilizacije ali zasega oblasti v mirnodobnem času.
  - Zavarovalnica in zavarovanec imata pravico zahtevati ponoven obračun bonusa oziroma malusa, če se kasneje ugotovi, da pri obračunu niso upoštevani utemeljeni odškodninski zahtevki.

13. člen - PLAČILO PREMIJE

- Prvo ali enkratno zavarovalno premijo plača zavarovalec ob prejemu police, vsako naslednjo premijo pa do prvega dneva vsakega zavarovalnega obdobja.
- Če je dogovorjeno, da se premija plačuje v obrokih, se za odložene obroke lahko zaračunava doplačila premija na odlog plačila. Če dospeli obrok premije ni plačan ob zapadlosti, se zavarovalcu zaračunajo zamudne obresti. Če je dogovorjeno, da se premija plačuje v obrokih in ni obračunana doplačila premija na odlog plačila, zapadejo ob nastanku zavarovalnega primera v plačilo vsi premijski obroki tekočega zavarovalnega leta.
- Zavarovalec mora pošiljati zavarovalnici premijo na svoje tveganje in svoje stroške.
- Zavarovalec lahko plača zavarovalno premijo na pošti, banki ali na drugem plačilnem mestu.
- Če je premija plačana na pošti, banki ali na drugem plačilnem mestu, velja kot dan plačila premije dan, ko je premija pravilno vplačana na pošto, banki ali na drugem plačilnem mestu in je bil zavarovalcu izdan dokument (dokaz) o plačilu zavarovalne premije.
- Če je bila glede na dogovorjeni čas zavarovanja določena nižja premija, zavarovanje pa je iz kateregakoli razloga prenehalo pred potekom tega časa, ima zavarovalnica pravico terjati razliko do tiste premije, ki bi jo moral sklenitelj zavarovanja plačati, če bi bila pogodba sklenjena le za toliko časa, kolikor je resnično trajala.

14. člen - POSLEDICE, ČE PREMIJA NI PLAČANA

- Obveznost zavarovalnice, da izplača odškodnino oziroma zavarovalnino, preneha v primeru, če zavarovalec do zapadlosti ne plača zavarovalne premije, ki je zapadla po sklenitvi pogodbe, in tega tudi ne stori kdo drug, ki je za to zainteresiran, po tridesetih dneh od dneva, ko je bilo zavarovalcu vročeno priporočeno pismo zavarovalnice z obvestilom o zapadlosti premije, pri čemer pa ta rok ne more izteči prej, preden ne preteče trideset dni od zapadlosti premije.
- Zavarovalnica lahko po izteku roka iz prvega odstavka tega člena, če je zavarovalec v zamudi s plačilom premije, ki jo je treba plačati po sklenitvi pogodbe, oziroma druge in naslednjih premij, razdri zavarovalno pogodbo brez odpovednega roka, s tem da razdrtje zavarovalne pogodbe nastopi z iztekom roka iz prvega odstavka tega člena in s prenehanjem zavarovalnega kritja, če je bil zavarovalec na to opozorjen v priporočenem pismu z obvestilom o zapadlosti premije in o prenehanju zavarovalnega kritja.
- Če zavarovalec plača premijo po izteku roka iz prvega odstavka tega člena, vendar v enem letu od zapadlosti premije, je zavarovalnica dolžna, če nastane zavarovalni primer, plačati odškodnino oziroma zavarovalnino od 24. ure po plačilu premije in zamudnih obrestih. Če zavarovalec premije v tem roku ne plača, zavarovalna pogodba preneha veljati s potekom zavarovalnega leta.

15. člen - PRENEHANJE ZAVAROVANJA IN VRAČILO PREMIJE

- V primeru prenehanja zavarovanja zaradi uničenja, odsvojitve ali odjave vozila pri pristojnem organu je zavarovalnica na zahtevo zavarovalca dolžna vrniti premijo za preostalo dobo trajanja zavarovanja, zmanjšano za administrativne stroške, od prejema pisnega zahtevka za vračilo premije, če do tedaj ni prišlo do zavarovalnega primera. Pri odjavi vozila zavarovanje preneha po predhodnem pisnem dogovoru zavarovalca in zavarovalnice.

- V primeru prenehanja zavarovalne pogodbe zaradi neplačane zapadle premije mora zavarovalec plačati premijo za neplačani čas do dneva veljavnosti pogodbe. Če je do dneva veljavnosti zavarovalne pogodbe nastal zavarovalni primer, za katerega mora zavarovalnica plačati odškodnino, pa mora plačati celotno premijo za tekoče zavarovalno obdobje.

16. člen - PISNA OBLIKA

- Dogovori, ki se nanašajo na vsebino zavarovalne pogodbe, so veljavni le, če so sklenjeni v pisni obliki.
- Vsa obvestila in izjave, ki se dajejo po določbah zavarovalne pogodbe, morajo biti dane v pisni obliki, z izjemo obvestila zavarovalnice o spremembi zavarovalnih pogojev in premijskega cenika.

17. člen - SPREMEMBA ZAVAROVALNIH POGOJEV IN PREMIJSKEGA CENIKA

- Če zavarovalnica spremeni zavarovalne pogoje ali premijski cenik, je dolžna o tem obvestiti zavarovalca na primeren način (individualno obvestilo, objava v javnih občilih ali na spletni strani in podobno).
- Če zavarovalec zavarovalne pogodbe v 30 dneh od dneva obvestila ne odpove, se novi zavarovalni pogoji oziroma premijski cenik uporabljajo na začetku naslednjega zavarovalnega obdobja.
- Če zavarovalec zavarovalno pogodbo odpove, le-ta preneha veljati s potekom zavarovalnega leta, v katerem je zavarovalnica prejela odpoved.

18. člen - SPREMEMBA PODATKOV IN OBVEŠČANJE S STRANI ZAVAROVALNICE

- Zavarovalec mora obvestiti zavarovalnico o spremembi naslova svojega bivališča oziroma sedeža ali svojega imena oziroma imena firme v petnajstih dneh od dneva spremembe.
- Če zavarovalec spremeni svoj naslov bivališča oziroma sedež ali svoje ime oziroma ime firme, pa tega ni sporočil zavarovalnici, zadošča, da zavarovalnica obvestilo, ki ga mora sporočiti zavarovalcu, pošlje na naslov njegovega zadnjega znanega bivališča oziroma sedeža ali ga naslovi na njegovo zadnje znano ime oziroma firmo.
- Vročitev priporočene obvestila, poslanega s strani zavarovalnice, se šteje za opravljeno petnajsti dan po tem, ko je pošiljka oziroma sporočilo o pošiljki dostavljeno zavarovalcu na naslov njegovega zadnjega znanega bivališča ali sedeža oziroma na njegovo zadnje znano ime oziroma firmo.

19. člen - VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

- Zavarovalec dovoljuje, da v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, osebne podatke iz zavarovalne pogodbe obdeluje zavarovalnica in z njo kapitalsko povezana podjetja ter pooblaščenca podjetja za zastopane in posredovanje zavarovanj ter da se ti podatki uporabljajo v zbirkah podatkov, ki jih vzpostavijo, vodijo in vzdržujejo navedena podjetja. Pooblaščenca podjetja za zastopanje in posredovanje so podjetja, ki so z zavarovalnico sklenila pogodbo o zavarovalnem zastopanju oziroma posredovanju in pogodbo o obdelavi osebnih podatkov.
- Zavarovalec dovoljuje, da v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, zavarovalnica obdeluje osebne podatke iz prejšnjega odstavka, razen občutljivih osebnih podatkov, tudi za namen neposrednega trženja zase in za povezane družbe, ki se ukvarjajo z zavarovalniško dejavnostjo in so navedene na seznamu dostopnem na: www2.zav-triglav.si/skupina/triglav/stran.asp?id=51. Zavarovalec lahko dovoljenje za obdelavo osebnih podatkov za namen neposrednega trženja kadarkoli prekliche s pisno zahtevo, poslano na naslov: Zavarovalnica Triglav, d.d., Miklošičeva 19, 1000 Ljubljana.

20. člen - PRISTOJNOST V PRIMERU SPORA

Spore med zavarovalcem oziroma zavarovancem na eni in zavarovalnico na drugi strani rešuje sodišče, pristojno po kraju sklenitve zavarovalne pogodbe, ali po posebnem dogovoru Arbitraža pri Zavarovalnici Triglav, d.d., ali pa po posebnem dogovoru Mediacijski center pri Slovenskem zavarovalnem združenju.

21. člen - UPORABA ZAKONA

Za razmerja, ki niso urejena s temi pogoji, veljajo določbe Obligacijskega zakonika in Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu.

Za izvajanje nadzora nad zavarovalnico je pristojna Agencija za zavarovalni nadzor, Trg republike 3, Ljubljana. Ti pogoji z oznako PG-aod/11-7 se uporabljajo od 1. julija 2011.

Priloga 2: Odškodninski zahtevek iz zavarovanja avtomobilske odgovornosti

Škodni spis št.:

Polica št.:

Izpolnjuje oškodovanec

Odškodninski zahtevek iz zavarovanja avtomobilske odgovornosti

Datum in ura nastanka prometne nesreče:	
Kraj in ulica – relacija nezgode:	

Podatki o oškodovancu in poškodovanem vozilu

Ime, priimek / naslov, sedež oškodovanca:			Telefon/GSM .....
EMŠO oz. matična številka (pravne osebe)	Davčna številka	E-naslov	Registrska številka
Predmet poškodbe: (vozilo, zgradba, ograja, stvari ipd)			
Za poškodovano vozilo navedite: vrsto, znamko in tip vozila	Številka šasije (VIN)	Leto izdelave	Prevoženih km
Lastnik vozila: fizična oseba ☐ pravna oseba ali s.p. ☐ vozilo v najemu (leasingu): da ☐ -vrsta: operativni ☐ finančni ☐			
Opišite vidne poškodbe na vozilu:			
Navedite prejšnje in nepopravljene poškodbe vozila:			
Ogled poškodovanega vozila je možen (kraj, datum, kontaktna oseba, telefon):			
Ali je poškodovano vozilo kasko zavarovano?		ne ☐ da ☐ -pri zavarovalnici:	
Ali ste prijavili škodo iz tega zavarovanja?		ne ☐ da ☐ -vodi se pod številko:	
Ime in priimek ter naslov osebe, ki je v trenutku nezgode vozila poškodovano vozilo , številka vozniškega dovoljenja, veljavnost in kategorija.			Telefon/GSM .....
Številka vozniškega dovoljenja:		kategorija:	velja od:
V času prometne nezgode nisem vozil-a pod vplivom alkohola, mamil ali drugih narkotikov.		potrjujem izjavo ☐ - Podpis voznika:	
Želim izplačilo odškodnine:		po računih popravila ☐ po ocenitvi ☐ na TRR:	

Podatki o poškodovanih osebah

Ime in priimek ter naslov poškodovane osebe:	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
Leto rojstva in poklic:	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
Ali je poškodovani v sorodstvu z lastnikom vozila, oziroma z voznikom vozila, s katerim je bila povzročena škoda?	ne ☐ da ☐ - opis razmerja:	

Podatki o vozilu, lastniku in vozilu, ki je povzročil škodo

OBR-RZP-103

Verzija 01 11/2006)

Priloga 3: Odškodninski zahtevek za telesne poškodbe iz zavarovanja avtomobilske odgovornosti

Škodni spis št.:

Polica št.:

Izpolnjuje oškodovanec

Odškodninski zahtevek za telesne poškodbe iz zavarovanja avtomobilske odgovornosti

Datum in ura nastanka prometne nesreče:			
Kraj in ulica – relacija nezgode:			
Podatki o oškodovancu in poškodovanem vozilu			
Ime, priimek / naslov, sedež oškodovanca:			Telefon/GSM .....
EMŠO oz. matična številka (pravne osebe)	Davčna številka	E-naslov	Registrska številka
Ime in priimek ter naslov osebe, ki je v trenutku nezgode vozila poškodovano vozilo :			Telefon/GSM .....
Številka vozniškega dovoljenja:		kategorija:	velja od:
V času prometne nezgode nisem vozil-a pod vplivom alkohola, mamil ali drugih narkotikov.	potrjujem izjavo ☐ - Podpis voznika:		
Podatki o drugih poškodovanih osebah			
Ime in priimek ter naslov poškodovane osebe:	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
Leto rojstva in poklic:	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
Ali je poškodovani v sorodstvu z lastnikom vozila, oziroma z voznikom vozila, s katerim je bila povzročena škoda?	ne ☐ da ☐ - opis razmerja:		
Podatki o vozilu, lastniku in vozilu, ki je povzročil škodo			
Ime, priimek, naslov /naziv, sedež lastnika zavarovanega vozila (zavarovanca):			Telefon/GSM .....
Ime in priimek ter naslov voznika, ki je v trenutku nezgode vozil:			Telefon/GSM .....
Znamka, registrska številka vozila in št. zavarovalne police povzročitelja:			
Dokazi o zavarovančevi odgovornosti za škodo			
Ali je bila nezgoda prijavljena policijski postaji?	ne ☐ da ☐ - PP:	Zapisnik: da ☐	
Ali je voznik prijavljen sodniku za prekrške?	ne ☐ da ☐ - v:		
Izpolnjeno evropsko poročilo:	ne ☐ da ☐ - v prilogi		
Navedite priče (ime, priimek, naslov, telefon):			
V čem je po vašem mnenju vzrok za nastanek prometne nezgode (obvezno izpolnite)?			

Specifikacija odškodninskega zahtevka

V prometni nesreči sem utrpel naslednje telesne poškodbe:	
Uveljavljam odškodnino po naslednjih odškodninskih temeljih (ustrezno označite):	☐ - Telesne bolečine in nevšečnosti med zdravljenjem (1) ☐ - Strah (2) ☐ - Duševne bolečine zaradi trajnega zmanjšanja življenjskih aktivnost (3) ☐ - Skaženost (4) ☐ - Ostale duševne bolečine (5) ☐ - Ostalo z dokazili ali računi (6)
Podrobnejši opis ali utemeljitev zahtevka:	
Za navedeno želim prejeti odškodnino v predvideni višini:	
Glede višine odškodnine so možna odstopanja, ki jih bom uskladil z zavarovalnico.	
Če na formularju ni dovolj prostora, mu dodajte list papirja in nanj napišite dodatne podatke.	
Zahtevku prilagam:	☐ - medicinska dokumentacija ☐ - računi ☐ - ostalo:
Opombe, pripombe:	
Izjava: Za dane podatke in navedbe materialno in kazensko odgovarjam. Zavarovalnici dovoljujem, da lahko za potrebe reševanja prijavljenega zavarovalnega primera, zbira podatke o dogodku, udeleženi osebah in vozilih.	
V ....., dne	
Podpis oškodovanca	
Datum in podpis pooblaščenca zavarovalnice, ki je sprejel prijavo:	